

**ШЕДЕВРИ МОДЕРНІЗМУ:
ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ І ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
У МИСТЕЦЬКОМУ КОНТЕКСТІ
ПРОГРАМА СПЕЦІАЛЬНОГО КУРСУ**

Напрямок – суспільно-гуманітарний.

Профіль – філологічний.

Клас – 10 (11).

**СХВАЛЕНО ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
(Лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України від 27.06.2018 р. № 22.1/12-Г-444)**

Київ – 2018

Укладачі програми:

Яценко Таміла Олексіївна, доктор педагогічних наук, головний науковий співробітник відділу навчання української мови і літератури Інституту педагогіки НАПН України;

Тригуб Ірина Анатоліївна, «учитель-методист», учитель зарубіжної літератури, заступник директора з науково-методичної роботи опорного навчального закладу «Щасливський навчально-виховний комплекс «ліцей – загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів» Бориспільського району Київської області.

Рецензенти:

Уліщенко Віолетта Валентинівна, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»;

Довженок Валентина Віталіївна, «учитель-методист», учитель зарубіжної літератури Дударківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Бориспільського району Київської області.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Специфіка вивчення літератури в школі визначається її сутністю як виду мистецтва, розумінням її як невід'ємної частини світової художньої культури. Вивчення літературного твору у взаємозв'язках із різними видами мистецтва сприяє формуванню компетентного учня-читача, розширенню його художньої ерудиції, вдосконаленню естетичного смаку, вихованню поваги до світової та національної культурної спадщини.

Мета спецкурсу «Шедеври модернізму: вивчення української і зарубіжної літератури у мистецькому контексті» – прилучення учнів до світових мистецько-літературних надбань періоду модернізму, поглиблення вмінь аналізувати й інтерпретувати художні твори у контексті естетики модернізму.

Завдання спецкурсу:

- ознайомлення учнів із визначними мистецькими явищами епохи модернізму;
- розвиток умінь аналізувати та інтерпретувати модерністські твори різних видів мистецтва;
- удосконалення вмінь самостійної пізнавальної діяльності та розвиток творчих здібностей учнів, учениць;
- підвищення рівня загальної культури старшокласників;
- професійна орієнтація випускників у галузі гуманітарних спеціальностей.

Програму спецкурсу «Шедеври модернізму: вивчення української і зарубіжної літератури у мистецькому контексті» розроблено відповідно до положень Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 23.11. 2011 р. № 1392), Концепції профільного навчання у старшій школі (наказ МОН України від 21.10. 2013 р. № 1456), з урахуванням ідей «Концептуальних засад реформування середньої школи «Нова українська школа»», «Основ стандарту освіти «Нова українська школа», нових програм із української та зарубіжної літератур для 10-11 класів (рівень стандарту; профільний рівень) (2017).

Літературний спецкурс рекомендується вивчати в 10 (11) класах філологічного профілю за рахунок навчальних годин варіативного компоненту. Програма спецкурсу розрахована на 1 навчальну годину на тиждень. Навчальні години авторами розподілено орієнтовно.

Програма спецкурсу складається із 8 тематичних розділів.

Рубрика *«Зміст навчального матеріалу»* – це орієнтовні методичні настанови, в яких акцентовано на типологічних ознаках модернізму як мистецько-літературного явища кінця XIX – початку XX ст. та його художніх напрямів (символізм, імпресіонізм, неоромантизм, експресіонізм, футуризм); впливі філософських теорій рубежу віків на становлення певного художнього напрямку модернізму та безпосередньо на творчість конкретного митця-модерніста; стильовому розмаїтті мистецтва європейського модернізму та самобутності українського модернізму; загальній характеристиці творчості європейських та українських митців-модерністів; найвизначніших творах певного модерністського художнього напрямку та їх характерних стильових ознаках.

У рубриці *«Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів»* розкрито дидактико-методичний потенціал спецкурсу для розвитку ключових і предметної читацької компетентностей старшокласників.

Знаннєвий компонент рубрики передбачає набуття учнями знань про модернізм як мистецько-літературне явища кінця XIX – початку XX ст. та вплив світоглядних теорій на його послідовне утвердження; розуміння характерних ознак різних напрямів модернізму, своєрідності українського модернізму; оволодіння інформацією про видатних європейських та українських митців-модерністів та їхні визначні твори; *діяльнісний* компонент орієнтує на розвиток в учнів умінь аналізувати й інтерпретувати літературні та інші мистецькі твори у контексті стильової естетики модернізму; *емоційно-ціннісний* компонент – на усвідомлення учнями високої художньої значущості шедеврів модернізму.

У рубриці *«Мистецький контекст»* презентовано яскраві зразки світових мистецьких шедеврів епохи модернізму, розгляд яких сприятиме цілісному осмисленню певної навчальної теми спецкурсу. Змістове наповнення рубрики має рекомендаційний характер.

На заняттях спецкурсу оптимальними можуть бути такі методи та прийоми організації навчальної діяльності учнів, як шкільна лекція, бесіда, самостійна робота, виконання різних видів творчих завдань, проведення дискусій, опрацювання літературно-критичних джерел, епістолярію митців-модерністів, підготовка повідомлень, доповідей, рефератів, навчальних проєктів тощо. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (віртуальні екскурсії, мультимедійні презентації, слайд-шоу, динамічні таблиці, добірки аудіо- та відеоматеріалів, DVD фільми, веб-квести, кейс-метод тощо) збагачуватиме методичний арсенал учителя, робитиме процес вивчення творів модернізму результативним і таким, що відповідає читацьким інтересам і пізнавальним можливостям сучасних учнів.

Для якісного опрацювання навчального матеріалу спецкурсу рекомендується максимально використовувати різні форми організації позашкільної роботи, зокрема відвідування музеїв, картинних галерей, виставок, театрів, кінотеатрів і бібліотек.

Традиційне оцінювання навчальних досягнень учнів на заняттях спецкурсу здійснюється відповідно до методичних рекомендацій «Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з української, зарубіжної літератур та літератур національних меншин», затверджених Міністерством освіти і науки України. Учитель також може практикувати й інші форми оцінювання, зокрема електронне портфоліо, комп'ютерне тестування, оцінювання за програмою Plickers тощо.

На заняттях спецкурсу важливо створити комфортне творче освітнє середовище, методично правильна організація якого сприятиме розвитку предметної читацької та ключових компетентностей старшокласників, формуванню в них емоційно-ціннісного ставлення до шедеврів мистецтва модернізму та здатності використовувати здобутий досвід у нових навчальних і життєвих ситуаціях.

Усього – 34 год.

Резервний час –1 год.

На тиждень – 1 год.

І ЧАСТИНА ЗНЯТИ!

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Мистецький контекст
<i>I.</i>	Вступ			
1.	<p>Модернізм як мистецька філософія другої половини ХІХ – початку ХХ ст.</p> <p>Типологічні ознаки модернізму як мистецько-літературного явища рубежу віків.</p> <p>Європейські та українські митці-модерністи (за вибором).</p> <p>Визначні твори мистецтва модернізму (за вибором).</p> <p>Сутність понять «модернізм», «художній метод», «художній напрям», «літературний напрям», «стильова течія».</p> <p>Стильове розмаїття мистецтва європейського модернізму.</p> <p>Вплив філософських теорій А. Бергсона, А. Шопенгауера, Ф. Ніцше, З. Фрейда (філософія суб'єктивізму, культ надлюдини, вчення про підсвідоме) на розвиток мистецтва модернізму.</p> <p>Самобутність українського модернізму: конфлікт принципів народництва та модерного типу художнього мислення.</p> <p>Художня значущість шедеврів модернізму.</p>	1	<p>Предметна компетентність</p> <p>Учень / учениця:</p> <p><i>знає</i> про модернізм як унікальне мистецько-літературне явище другої половини ХІХ – початку ХХ ст.;</p> <p><i>називає</i> видатних європейських й українських митців-модерністів та їхні визначні твори;</p> <p><i>пояснює</i> поняття «модернізм», «художній метод», «художній напрям», «літературний напрям», «стильова течія»;</p> <p><i>називає</i> стильові течії європейського модернізму: символізм, імпресіонізм, неоромантизм, експресіонізм, футуризм тощо та <i>дає</i> їх загальну <i>характеристику</i>;</p> <p><i>розуміє</i> вплив світоглядних теорій А. Бергсона, А. Шопенгауера, Ф. Ніцше, З. Фрейда на</p>	<p>Модернізм у зарубіжній літературі (за вибором): Ш. Бодлер, П. Верлен, А. Рембо, С. Малларме, В. Брюсов, О. Блок, В. Хлебніков;</p> <p>в українській літературі (за вибором): М. Вороний, М. Коцюбинський, О. Кобилянська, В. Стефаник, Олександр Олесь;</p> <p>в західноєвропейському живописі (за вибором): К. Моне «Імпресія. Схід сонця», «Бузок на сонці», О. Ренуар «Танець» (імпресіонізм); Г. Клімт «Поцілунок» (символізм); Е. Мунк «Крик» (експресіонізм); Дж. Пайпер «Хоукем, Норфолк» (неоромантизм); Л. Руссоло «Маніфест футуристичної музики» (футуризм);</p> <p>у західноєвропейській скульптурі (за вибором): О. Роден, М. Россо;</p> <p>в українському живописі (за вибором): А. Маневич «Міський пейзаж», М. Бурачек «Овини» (імпресіонізм);</p>

			<p>утвердження модернізму як філософсько-художньої системи; <i>розкриває</i> своєрідність явища українського модернізму; <i>усвідомлює</i> високу художню значущість шедеврів модернізму.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: <i>чітко формулює</i> визначення понять (К3); <i>уміє працювати</i> в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5); <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6); <i>уміє працювати</i> в парі, групі (К6); <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8); <i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми в різних видах мистецтва (К9); <i>визначає</i> роль і місце української культури в європейському контексті (К9).</p>	<p>О. Новаківський «Довбуш – володар гір» (символізм); С. Колесніков «Рання весна» (експресіонізм); І. Труш «Самотня сосна» (неоромантизм); в українській скульптурі (за вибором): пам'ятник І. Котляревському, пам'ятник М. Гоголю (скульптор Л. Позен, м. Полтава); скульптурні портрети Т. Шевченка, М. Кропивницького; М. Пращук І. Франка, В. Стефаника, С. Людкевича (скульптор Ф. Балавенський); в європейській музиці (за вибором): К. Дебюссі, М. Равель, Р. Вагнер, А. Шенберг, О. Скрябін; в українській музиці (за вибором): І. Стравінський, С. Василенко; в українському театрі: Лесь Курбас «Молодий театр» (м. Київ), об'єднання «Березіль» (м. Харків); у європейській архітектурі: А. Гауді «Собор Святого Сімейства»; в українській архітектурі (за вибором): В. Городецький «Будинок з химерами» (м. Київ), В. Кричевський Полтавське губернське земство (нині Полтавський історико-краєзнавчий музей).</p>
II.	Символізм у світовому художньому контексті			
2.	Символізм – естетико-філософська основа мистецтва модернізму.	1	Предметна компетентність Учень / учениця:	Символізм в українській літературі (за вибором): М. Вороний, Олександр

<p>Естетичний принцип символізму – конфлікт між духовними устремліннями людини та буденністю життя.</p> <p>Вчення А. Шопенгауера, Ф. Ніцше, А. Бергсона як філософське підґрунтя естетики символізму.</p> <p>Європейські та українські митці-символісти (оглядово).</p> <p>Шедеври символізму в європейському та українському мистецтві (за вибором).</p> <p>Стильові особливості символізму: заглиблення у внутрішній світ особистості; художній образ як багатозначний символ; ідеалізація позитивного; широка асоціативність та сугестивність; нові ритмічні та звукові форми; тяжіння до таємничості, містичності; мотиви безнадії, зневіри; утвердження самоцінності мистецтва; протистояння консервативній суспільній моралі.</p> <p>Художня значущість шедеврів мистецтва символізму.</p>	<p><i>знає</i> про символізм як напрям модернізму, що відображає дійсність у багатозначних символічних формах;</p> <p><i>розуміє</i> значення філософських теорій А. Шопенгауера, Ф. Ніцше, А. Бергсона для формування модерного типу художнього мислення та естетики символізму;</p> <p><i>знає</i> про видатних європейських й українських митців-символістів і <i>називає</i> їхні визначні твори;</p> <p><i>виразно читає</i> лірику українських та зарубіжних поетів-символістів;</p> <p><i>розкриває</i> стильові ознаки символізму;</p> <p><i>висловлює</i> особисте враження про творчість митців-символістів;</p> <p><i>усвідомлює</i> високу художню значущість шедеврів мистецтва символізму.</p> <p>Ключові компетентності</p> <p>Учень / учениця:</p> <p><i>чітко формулює</i> визначення понять (К3);</p> <p><i>уміє працювати</i> в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5);</p> <p><i>уміє знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати</i> здобуту інформацію (К6);</p>	<p>Олесь;</p> <p>у зарубіжній літературі (за вибором): П. Верлен, А. Рембо, С. Малларме, М. Метерлінк, О. Уайльд, О. Блок;</p> <p>в європейському живописі (за вибором): Г. Клімт «Поцілунок»; П. де Шаванн «Священний гай», «Відпочинок»; О. Редон «Кулясте око», «Крилата голова над водами»; А. Бьоклін «Острів мертвих»; Ф. фон Штук «Гріх», «Люцифер»;</p> <p>в українському живописі (за вибором): О. Новаківський «Довбуш – володар гір», «Хризантеми», «Азалія», «Музика квітів»;</p> <p>М. Жук «Дівчина в кріслі», «Жіночий портрет», «Дівчина в польському костюмі»;</p> <p>М. Башкірцева «Дошова парасолька»;</p> <p>у європейському театрі: Г. Крег опера «Дідона і Еней».</p>
--	--	--

			<p><i>уміє працювати в парі, групі (К6);</i> <i>виявляє толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8);</i> <i>визначає роль і місце української культури в європейському контексті (К9);</i> <i>зіставляє специфіку розкриття певної теми в різних видах мистецтва (К9).</i></p>	
3.	<p>Символізм у зарубіжній літературі. Поезія європейського символізму. Стефан Малларме (1842-1898) – французький поет-символіст, лідер поетичного угруповання «Парнас». Творчість поета – зразок поезії «чистого мистецтва». Ідейно-художнє новаторство С. Малларме. Сонет «Лебідь» (1885) – художнє осмислення долі поета. Духовний конфлікт митця з навколишнім світом. Утвердження ідеї самоцінності мистецтва. Стильові особливості поезії С. Малларме: піднесення конкретного образу до рівня символу; сугестивність (мова навіювань, натяків); мотиви самотності, трагізм існування, затьмареність буття; вишуканість поетичної форми; широка палітра засобів художньої виразності; мелодійність вірша. Поезії С. Малларме в перекладах українських поетів М. Драй-Хмари, М. Рильського, М. Терещенка.</p>	2	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: <i>дає загальну характеристику поезії символізму;</i> <i>знає основні відомості про життя і творчість поетів-символістів С. Малларме та В. Брюсова;</i> <i>виразно читає та аналізує сонет С. Малларме «Лебідь»;</i> <i>визначає ознаки символізму в творі;</i> <i>пояснює вплив поезії французьких символістів на творчість В. Брюсова;</i> <i>виразно читає та аналізує поетичні твори В. Брюсова (за вибором);</i> <i>визначає особливості творчого стилю В. Брюсова;</i> <i>висловлює власну думку про лірику С. Малларме та В. Брюсова;</i></p>	<p>Символізм в українській літературі (за вибором): М. Вороний, Олександр Олесь, П. Тичина, М. Рильський; в європейській літературі: П. Верлен, А. Рембо, С. Малларме, О. Блок; в європейському живописі (за вибором): Г. Клімт; П. де Шаванн; О. Редон; В. Борисов-Мусатов; в українському живописі (за вибором): М. Жук, М. Бурачек, А. Петрицький, О. Новаківський, М. Башкірцева.</p> <p>Образ С. Малларме в поезії В. Брюсова, живописі Е. Мане.</p> <p>Образ птаха в творчості символістів: Ш. Бодлер «Альбатрос», М. Метерлінк «Синій птах», А. Чехов «Чайка».</p> <p>Образ В. Брюсова в поезії І. Северяніна, Б. Пастернака, живописі М. Врубеля, С. Малютіна.</p>

	<p>Валерій Брюсов (1873-1924) – теоретик і визнаний лідер російського символізму.</p> <p>Поетична збірка «Urbi et Orbi» («Граду і миру») (1901-1903) – зразок символістської поезії.</p> <p>Художня своєрідність лірики В. Брюсова: розмитість меж реальності та мрії; ускладнені асоціативні образи; поєднання реального та ідеального; культ слова; обожнення образу жінки; таємничість, містичність; витончена, досконала форма вірша, музичність.</p> <p>Мотиви кохання, самотності, творчості; урбаністичні мотиви.</p> <p>Значення творчості С. Малларме та В. Брюсова для розвитку поезії символізму.</p>	<p><i>розкриває</i> значення творчості В. Брюсова та С. Малларме для розвитку поезії символізму;</p> <p><i>усвідомлює</i> потребу читання символістської поезії для естетичної насолоди.</p> <p>Ключові компетентності</p> <p>Учень / учениця:</p> <p><i>чітко формулює</i> визначення понять (К3);</p> <p><i>уміє працювати</i> в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5);</p> <p><i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К 6);</p> <p><i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6);</p> <p><i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8);</p> <p><i>порівнює</i> оригінальні художні тексти та їх україномовні переклади (К2);</p> <p><i>розуміє</i> роль читання для власного інтелектуального зростання (К 6);</p> <p><i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми в різних видах мистецтва (К9);</p> <p><i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих</p>	
--	--	--	--

			ситуаціях (К9).	
4.	<p>Символізм в українській літературі. Вплив модерністських тенденцій на розвиток української літератури початку ХХ століття. Самобутність українського символізму: поєднання суспільно-патріотичного і філософського пафосу (ідея краси), нехтування ідеалістичними, містичними смислами.</p> <p>Микола Вороний (1871-1938) – ідеолог модернізації української літератури рубежу віків. Новаторські пошуки митця-модерніста. Вірш «Краса!» (1912) як поетичний маніфест українського символізму. Возвеличення Краси як естетичної категорії – протиставлення поетичної одухотвореності й буденності, утвердження прагнення людини до краси як найвищого ідеалу. Вірш «Іванові Франкові» (1902) – новаторська інтерпретація теми поета і поезії в суспільстві. Образ митця як філософа, співця краси і почуттів. Вірш «Мавзолей» (1901) – поетичне возвеличення «богині Краси» як найвищої духовної цінності. Вірш «Vae victis!» («Горе переможеним!») (1904) – відображення конфлікту ідеалу й дійсності. Проблема самотності людини в суспільстві. Особливості символістської лірики М. Вороного: утвердження естетики європейського символізму; оспівування краси як найвищої духовної цінності; розкриття філософії духовного і</p>	1	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: <i>розуміє</i> вплив ідей європейського символізму на розвиток української поезії початку ХХ ст.; <i>знає</i> основні відомості про життя і творчість М. Вороного; <i>виразно читає</i> та <i>аналізує</i> символістську лірику М. Вороного; <i>проводить</i> аналогії між віршами М. Вороного «Краса!» та П. Верлена «Поетичне мистецтво» як поетичними маніфестами символізму; <i>визначає</i> особливості символістської поезії М. Вороного; <i>висловлює</i> власну думку про творчість митця-модерніста; <i>усвідомлює</i> значення поетичної творчості М. Вороного для розвитку української літератури; <i>реалізує</i> потребу читання поезій М. Вороного для естетичної насолоди.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: <i>чітко формулює</i> визначення понять, <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3);</p>	<p>Символізм у зарубіжній літературі (за вибором): Ш. Бодлер, П. Верлен, А. Рембо, С. Малларме; В. Брюсов, О. Блок; в європейському живописі (за вибором): Г. Клімт; П. де Шаванн; О. Редон; в українському живописі (за вибором): М. Жук, М. Бурачек, А. Петрицький, О. Новаківський, М. Башкірцева.</p> <p>Образ поета М. Вороного в українському живописі: М. Жук «Портрет Миколи Вороного».</p> <p>Тема ролі митця в суспільстві у творчості М. Вороного: вірші-послання до Т. Шевченка «На Тарасовій горі», І. Франка «Пам'яті Івана Франка», Лесі Українки «Гей, хто має міць», М. Лисенка «Пам'яті Миколи Лисенка», «Серце музики».</p>

	<p>матеріального світів; осягнення духовного світу як головне покликання поета; використання ускладнених символічних образів-понять; глибокий підтекст; широке використання засобів художньої виразності; мелодійність та ритмічна виразність поезій.</p> <p>Значення модерністської поезії М. Вороного для розвитку української літератури.</p>		<p><i>уміє працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5);</i></p> <p><i>уміє знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6);</i></p> <p><i>уміє працювати в парі, групі (К6);</i></p> <p><i>виявляє толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8);</i></p> <p><i>розуміє роль читання для власного інтелектуального зростання (К 6);</i></p> <p><i>зіставляє специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9);</i></p> <p><i>визначає роль і місце української культури в європейському контексті (К9);</i></p> <p><i>використовує досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</i></p>	
5.	<p>Символізм у живописі. Символістська естетика у живописі – вираження ідеї через синтез кольорів і ліній.</p> <p>Михайло Врубель (1856-1910) – основоположник символізму в живописі. Філософське осмислення життя, утвердження величі й непереможності людського духу – лейтмотив багатогранної творчості художника.</p>	1	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: <i>знає</i> про символізм у живописі; <i>знає</i> основні відомості про життя і творчість М. Врубеля; <i>називає</i> видатні твори художника; <i>розуміє</i> загальнолюдські, культурно-історичні мотиви творчості М. Врубеля;</p>	<p>Образ Демона в світовій галереї вічних образів: Й.В. Гете «Фауст», М. Лермонтов «Демон», М. Булгаков «Майстер і Маргарита», опера Ш. Гуно «Фауст».</p> <p>Давньогрецькі міфи. Давньоруські билини. Літературні джерела художніх образів творів М. Врубеля: В. Шекспір</p>

<p>Тенденції символізму і неоромантизму в картинах М. Врубеля: романтичні традиції, єдність реального і фантастичного, перетворення реальної натури в художній символ, алегорія.</p> <p>Образ Демона в творчості художника – символістський образ романтичного героя, мислителя і пророка.</p> <p>«Демон, що сидить» (1890), «Демон повалений» (1902) – втілення титанічної сили, могутньої внутрішньої боротьби, відтворення почуттів і прагнень гордої, приреченої на самотність особистості.</p> <p>Символістська переконливість розкриття образу Демона: глибокий смуток, сум'яття гордого героя, жага до краси і безмежної свободи.</p> <p>Міфологічні сюжети у картинах «Суд Париса» (1893), «Пан» (1899).</p> <p>Інтерпретація казкових і билинних образів у картинах «Царівна-лебідь» (1900), «Князь Гвідон і Царівна-Лебідь» (1890-і), «Микула Селянинович і Вольга» (1898-1900), «Микула Селянинович» (1896), «Садко» (1899–1900), «Тридцять три богатиря» (1901) <i>(за вибором)</i>.</p> <p>Гармонійне поєднання загальнолюдського, гуманістичного із народним, національним.</p> <p>Інтерпретація літературних образів у творах «Гамлет і Офелія» (1884), «Політ Фауста і Мефістофеля» (1896), «Побачення Анни Кареніної з сином» (1878), «Ромео і Джульєтта» (1895-1896), ілюстрації до роману М. Лермонтова «Герой нашого часу» (1891) та декорації до опери М. Римського-Корсакова</p>	<p><i>визначає</i> релігійні, міфологічні, фольклорні, літературні джерела творчості художника;</p> <p><i>розкриває</i> особливості мистецької манери художника;</p> <p><i>характеризує</i> образ Демона як художнє відтворення безмежної самотності зневіреного героя-вигнанця;</p> <p><i>розуміє</i> місце образу Демона М. Врубеля у світовій галереї художніх образів, проводить аналогії між вічними образами;</p> <p><i>пояснює</i> казкові та билинні образи у картинах М. Врубеля як втілення одвічної мрії людства про любов і прекрасне, уособлення могутності та народного патріотизму;</p> <p><i>передає</i> власні емоційні відчуття від художніх творів М. Врубеля;</p> <p><i>усвідомлює</i> значення творчої спадщини М. Врубеля для розвитку національної та світової культури.</p> <p>Ключові компетентності</p> <p>Учень / учениця:</p> <p><i>уміє працювати</i> в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5);</p> <p><i>уміє</i> знаходити, аналізувати,</p>	<p>«Гамлет», «Ромео і Джульєтта»; О. Пушкін «Казка про царя Салтана», «Пророк»; М. Лермонтов «Герой нашого часу»; Л. Толстой «Анна Кареніна»; А. Франс «Святий Сатир».</p> <p>Сюжети композитора М. Римського-Корсакова в живописі М. Врубеля: «Снігуронька», «Тель», «Пан», «Богатир», «Царівна-Лебідь», «Ворожка» (за вибором).</p> <p>Театральні декорації М. Врубеля <i>(за вибором)</i>: «Олександрівська слобода» (опера М. Римського-Корсакова «Царева наречена»); «Місто Льодяник» (опера М. Римського-Корсакова «Казка про царя Салтана»), «Зимова канавка» (опера П. Чайковського «Пікова дама»).</p>
---	---	---

	<p>«Казка про царя Салтана...» (1890) (за вибором).</p> <p>Біблейські мотиви у творчості М. Врубеля: «Голова Христа» (1888); фрески та ікони Кирилівської церкви в Києві (1884); ескізи до стінописів у Володимирському соборі (1887).</p> <p>Значення творчої спадщини М. Врубеля для розвитку національної та світової художньої культури.</p>		<p>систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6);</p> <p>уміє працювати в парі, групі (К6);</p> <p>виявляє толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8);</p> <p>зіставляє специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9);</p> <p>використовує досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>	
6.	<p>Символізм у музиці.</p> <p>Вплив філософських теорій Ф. Ніцше, А. Шопенгауера, Ф. Шеллінга, О. Блаватської на розвиток символістської музики.</p> <p>Олександр Скрябін (1871-1915) – видатний російський композитор-модерніст.</p> <p>Основи мистецько-художньої концепції О. Скрябіна: ніцшеанська теорія «надлюдини»; ідея унікальності людини-творця; синтез мистецтв; естетика символізму.</p> <p>Симфонічна поема «Прометей. («Поема вогню»)» (1910) – втілення ідеї створення світу з хаосу та виникнення Розуму. Вогонь Прометея як символ знання, духовного прозріння, істини.</p> <p>Симфонічна поема «Поема екстазу» (1907) – гімн силі людського духу, возвеличення волі, подолання опору на шляху людини до свободи і щастя.</p> <p>Естетика символізму в музиці О. Скрябіна:</p>	1	<p>Предметна компетентність Учень / учениця:</p> <p>знає про вплив філософських теорій кінця XIX – початку XX ст. на розвиток модерністської музики;</p> <p>розуміє значення музичних і звукових образів символістської поезії (П. Верлен: «Найперше – музика у слові»);</p> <p>знає основні відомості про життєвий і творчий шлях О. Скрябіна;</p> <p>називає найвидатніші музичні твори композитора-символіста;</p> <p>розуміє світоглядно-естетичне підґрунтя творчості О. Скрябіна;</p> <p>характеризує симфонічні поеми О. Скрябіна у контексті естетики символізму;</p>	<p>«Поетичне мистецтво» П. Верлена – маніфест символістів.</p> <p>Образ Прометея в зарубіжній літературі (за вибором): Овідій «Прометей або Кавказ»; П. Кальдерон «Статуя Прометея», Й.В. Гете «Прометей»; Дж. Байрон «Прометей»; в українській літературі (за вибором): І. Котляревський «Енеїда», Т. Шевченко «Кавказ», Леся Українка «Fiat pox!» («Хай буде тьма!»), «Кассандра»; М. Рильський «Прометею, Прометею!», А. Малишко «Прометей»; Л. Костенко «Варто!». («Вітри гули віолончеллю...»);</p> <p>у музиці (за вибором): Л. ван Бетховен балет «Творіння Прометея», Ф. Ліст симфонічна поема «Прометей», Ф. Шуберт кантата «Прометей»;</p> <p>у живописі (за вибором): П. Рубенс</p>

	<p>художні образи вогню; злиття звукових і світлових образів; імпульсивність, нервовість, тривожні пошуки.</p> <p>Новаторство музики О. Скребіна: поєднання засобів художньої виразності – музики і світла; відповідність звуку певному кольору. Партія світла («Lucis») у симфонічній поемі «Прометей. («Поєма вогню») для неіснуючого інструменту зі світломузичною клавіатурою. Сповільнені темпи як засіб створення напруги і гармонійного сприйняття музики.</p> <p>Значення музичної творчості О. Скребіна для розвитку національної та світової художньої культури.</p>		<p><i>розкриває</i> новаторство О. Скребіна-композитора; <i>передає</i> власні емоційні відчуття від музичних творів О. Скребіна; <i>усвідомлює</i> значення музичної творчості О. Скребіна для розвитку національної та світової художньої культури.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: <i>уміє працювати</i> в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5); <i>уміє знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати</i> здобуту інформацію (К6); <i>уміє працювати в парі, групі</i> (К6); <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8); <i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); <i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>	<p>«Прикутий Прометей», Г. Моро «Прометей», Г. Фюгер «Прометей приносить людству вогонь», В. Кандінський «Прометей»; у скульптурі: П. Меншип «Фонтан Прометейя».</p>
III.	ІМПРЕСІОНІЗМ У СВІТОВОМУ ХУДОЖНЬОМУ КОНТЕКСТІ			
7.	<p>Імпресіонізм як художній напрям модернізму. Естетичний принцип імпресіонізму – безпосередня фіксація особистих вражень,</p>	1	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: <i>знає</i> про імпресіонізм як художній</p>	<p>Імпресіонізм у західноєвропейському живописі (за вибором): К. Моне «Імпресія. Схід сонця», «Бузок на</p>

<p>відчуттів і переживань. Виставка французьких художників-імпресіоністів як початок нового мистецького напрямку (1874). Європейські та українські митці-імпресіоністи (оглядово). Шедеври імпресіоністичного мистецтва (за вибором). Естетика імпресіонізму: відтворення миттєвих вражень та спостережень митця; фрагментарність; етюдний характер сюжету й композиції; глибокий психологізм; колористичні художні деталі; точність та експресивність мови; новела, есе та лірична поезія як основні жанри. Художня значущість шедеврів імпресіонізму.</p>	<p>напрямок модернізму; <i>знає</i> про видатних європейських й українських митців-імпресіоністів і <i>називає</i> їхні визначні твори; <i>розкриває</i> стильову естетику імпресіонізму в творах різних видів мистецтва; <i>висловлює</i> особисті враження про імпресіоністичні твори різних видів мистецтва; <i>усвідомлює</i> високу художню значущість шедеврів імпресіонізму. Ключові компетентності Учень / учениця: <i>чітко формулює</i> визначення понять (К3); <i>уміє працювати</i> в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5); <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6); <i>уміє працювати</i> в парі, групі (К6); <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8); <i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми в різних видах мистецтва (К9);</p>	<p>сонці», «Скелі в Бель-Іль», «Бульвар Капуцинів у Парижі»; К. Піссарро «Бульвар Монмартр у Парижі», «Театральні сцени», О. Ренуар «Дівчина з віялом», «Танець»; Е. Мане «Бузок у склі», «Ванільне небо», «Бар Фолі-Бержер»; в українському живописі (за вибором): О. Мурашко «Благовіщення», «Карусель»; М. Бурачек «Овини», М. Беркос «Капрі», «Вулиця в Умані», «Яблуня цвіте»; А. Маневич «Весна на Куренівці», «Міський пейзаж»; І. Труш «Захід сонця в лісі», «Самітна сосна»; М. Башкірцева «Весна»; у зарубіжній літературі (за вибором): С. Малларме, Кнут Гамсун, С. Цвейг, М. Пруст, О. Уайльд, Т. Манн; А. Чехов, І. Бунін; в українській літературі (за вибором): М. Коцюбинський, М. Черемшина; у європейській музиці (за вибором): К. Дебюссі, М. Равель; в українській музиці (за вибором): І. Стравінський, С. Василенко; у європейській скульптурі: О. Роден, М. Россо. Вірш О. Мандельштама «Імпресіонізм» – поетичне осмислення естетики імпресіонізму в живописі й літературі.</p>
---	--	---

			<i>визначає</i> роль і місце української культури в європейському контексті (К9) .	
8.	<p>Імпресіонізм у живописі. Клод Моне (1840-1926) – видатний французький художник-імпресіоніст. Картина «Імпресія. Схід сонця» (1872) – утвердження імпресіонізму як художнього явища в світовому мистецтві. Тематичний цикл картин «Руанський собор» (1892-1895) – імпресіоністичне відтворення колористики Собору в різних світлових ракурсах. Єдність композиції серії картин «Будівля Парламенту в Лондоні» (1900-1904). Образ лондонського туману в міському пейзажі. Естетика імпресіонізму в живописі К. Моне: відтворення миттєвих вражень митця, фрагментарність, етюдність, незавершеність зображення; змалювання рухливої атмосфери світла і повітря; нечіткі контури, мерехтіння кольорів, густі барвисті мазки; несподівані ракурси.</p> <p>Михайло Беркос (1861-1919) – український художник-імпресіоніст, «сонцепоклонник». Основна тема творчості – тема природи, її буйного цвітіння. Імпресіоністичний живопис М. Беркоса: «Капрі», «Маки цвітуть», «Вулиця в Умані», «Яблуна цвіте» (за вибором). Романтичні краєвиди італійської природи,</p>	1	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: <i>знає</i> основні відомості про життя і творчість французького художника-імпресіоніста К. Моне та українського художника-імпресіоніста М. Беркоса; <i>називає</i> найвидатніші твори митців; <i>характеризує</i> живопис К. Моне та М. Беркоса у контексті естетики імпресіонізму; <i>розкриває</i> значення творчості К. Моне та М. Беркоса для розвитку національного та світового живопису; <i>висловлює</i> особисте враження про твори видатних художників-імпресіоністів; <i>усвідомлює</i> високу художню значущість шедеврів імпресіонізму. Ключові компетентності Учень / учениця: <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію; <i>працювати</i> в парі, групі (К6); <i>уміє працювати</i> в різних</p>	<p>Імпресіонізм в європейському живописі (за вибором): К. Піссарро «Бульвар Монмартр у Парижі», «Театральні сцени», О. Ренуар «Дівчина з віялом», «Танець»; Е. Мане «Бузок у склі», «Ванільне небо», «Бар Фолі-Бержер»; в українському живописі (за вибором): О. Мурашко «Благовіщення», «Карусель»; М. Бурачек «Овини», М. Беркос «Капрі», «Вулиця в Умані», «Яблуна цвіте»; А. Маневич «Весна на Куренівці», «Міський пейзаж»; І. Труш «Захід сонця в лісі», «Самітна сосна»; М. Башкірцева «Весна»; у європейській музиці (за вибором): К. Дебюссі, М. Равель, О. Скрябін; в українській музиці: І. Стравінський; у зарубіжній літературі (за вибором): П. Верлен, С. Малларме, А. Доде, О. Уайльд, А. Чехов, І. Бунін; в українській літературі: М. Коцюбинський, М. Черемшина.</p>

	<p>екзотичне плетиво середземноморських квітів, потік сонця, світла і кольору, мерехтіння фіолетових відтінків у картині «Капрі» (1905). Ліричний образ українського тихого провінційного містечка у картині «Вулиця в Умані» (1919). Сюжетна змістовність картини: оповиті повітряним простором білі хати й пишні дерева, зелена колористика.</p> <p>«Яблуня цвіте» (1919) – зразок імпресіоністичного відтворення весняної природи. Образ квітучого дерева, чисте голубе небо, тремтіння повітря, свіжість кольору.</p> <p>Естетика імпресіонізму в творчості М. Беркоса: завершеність та продуманість композиції; насиченість кольору; образи людей, сільських хат, предметів, природи у променях сонячного світла; живописність; округлі лінії, «крапковий» щільний мазок, ефект мерехтіння; національна образна своєрідність.</p> <p>Значення творчості художників-імпресіоністів К. Моне та М. Беркоса для розвитку національного та світового живопису.</p>		<p>пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5);</p> <p><i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми в різних видах мистецтва (К9);</p> <p><i>визначає</i> роль і місце української культури в європейському контексті (К9).</p>	
9.	<p>Імпресіонізм в українській літературі.</p> <p>Психологічний імпресіонізм у творчості Михайла Коцюбинського (1864-1913).</p> <p>Етюд «Цвіт яблуні» (1902) – зображення найтонших нюансів душевної тривоги батька-художника у трагічній життєвій ситуації.</p> <p>Палітра імпресіоністичних образів новели: символічний образ доньки як зірваного яблуневого цвіту; мозаїка зорових, звукових,</p>	2	<p>Предметна компетентність Учень / учениця:</p> <p><i>знає</i> про імпресіонізм в українській літературі;</p> <p><i>знає</i> основні події життя і творчість М. Коцюбинського;</p> <p><i>пояснює</i> еволюцію художньої манери М. Коцюбинського від реалізму до імпресіонізму;</p> <p><i>аналізує</i> та <i>інтерпретує</i> етюд</p>	<p>Образ письменника М. Коцюбинського в українському живописі: М. Жук «Портрет М. Коцюбинського».</p> <p>Образ яблуневого цвіту в живописі: М. Беркос «Яблуня цвіте», К. Малевич «Яблуні в цвіту», «Пейзаж».</p> <p>Імпресіонізм в європейському живописі (за вибором): Е. Дега,</p>

	<p>чуттєвих образів. Елементи живопису в творі.</p> <p>Цикл поезій в прозі «З глибини»: «Хмари», «Утома», «Самотній», «Сон». (1903-1904) – рефлексивне відтворення сугестивних роздумів митця-імпресіоніста.</p> <p>Тема екзистенційного усамітнення людини.</p> <p>Естетика імпресіонізму у творах М. Коцюбинського: вираження суб'єктивних вражень, почуттів, емоцій; фрагментарна характеристика героїв; відтворення найтонших порухів людської душі; внутрішні монологи; символічні образи; слухові й зорові художні образи; тонкий ліризм в описах природи; колористичні художні деталі; світлотінь; контрастність; посилена метафоричність, асоціативність; емоційна тональність оповіді.</p> <p>Значення стильового новаторства творчості М. Коцюбинського для розвитку літератури українського модернізму.</p>	<p>«Цвіт яблуні» та цикл поезій в прозі «З глибини» у контексті естетики імпресіонізму;</p> <p><i>визначає</i> ознаки імпресіонізму в творах М. Коцюбинського;</p> <p><i>висловлює</i> особисте враження про імпресіоністичні твори М. Коцюбинського;</p> <p><i>усвідомлює</i> значення модерністської творчості М. Коцюбинського для розвитку української художньої літератури.</p> <p>Ключові компетентності</p> <p>Учень / учениця:</p> <p><i>чітко формулює</i> визначення понять (К3);</p> <p><i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3);</p> <p><i>уміє працювати</i> в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5);</p> <p><i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К 6);</p> <p><i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6);</p> <p><i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8);</p> <p><i>розуміє</i> роль читання для власного інтелектуального зростання (К 6);</p>	<p>А. Сіслей, К. Піссарро, О. Ренуар, Е. Мане;</p> <p>в українському живописі (за вибором): О. Мурашко, М. Бурачек, А. Маневич, І. Труш, М. Башкірцева;</p> <p>у європейській музиці (за вибором): К. Дебюссі, М. Равель;</p> <p>в українській музиці (за вибором): І. Стравінський, В. Кирейко;</p> <p>у зарубіжній літературі (за вибором): П. Верлен, С. Малларме, О. Уайльд, А. Чехов, І. Бунін.</p>
--	---	---	--

			<p>зіставляє специфіку розкриття певної теми в різних видах мистецтва (К9); визначає роль і місце української культури в європейському контексті (К9); використовує досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>	
10.	<p>Імпресіонізм у зарубіжній літературі. Імпресіоністична естетика творчості Івана Буніна (1870-1953) – лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1933). Основні мотиви творчості І. Буніна: любов, добро, самопожертва. Збірка оповідань «Темні алеї» (1837-1844) – ліричне розкриття філософії кохання як головної цінності людського життя. Естетика імпресіонізму в творчості І. Буніна: тонке відчуття краси; фрагментарність зображення; підвищена емоційність; спонтанна композиція; напружений сюжет; несподівана розв'язка; глибокий підтекст; символічність образів (образ-символ кохання-згадки, кохання-сподівання, кохання-смерті, образи-символи долі, саду, зустрічі, дороги, спогадів, ночі тощо); настроєва забарвленість картин; візуальність та колористика художніх образів (домінування білого, чорного, сірого, червоного, темно-червоного кольорів); багатство художніх деталей; довершеність фрази; мелодійність мови. Значення творчості І. Буніна для розвитку</p>	1	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: <i>знає</i> основні відомості про життя і творчість письменника І. Буніна, <i>розкриває</i> естетичне кредо митця; <i>аналізує</i> оповідання збірки «Темні алеї» у контексті естетики імпресіонізму; <i>висловлює</i> власну думку про творчість І. Буніна; <i>усвідомлює</i> значення творчості І. Буніна для розвитку світової художньої літератури; <i>реалізує</i> потребу читання художніх творів для естетичної насолоди. Ключові компетентності Учень / учениця: <i>чітко формулює</i> визначення понять (К3); <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3); <i>уміє працювати</i> в різних</p>	<p>Образ І. Буніна в поезії: сонет І. Северяніна; в кінематографі: х/ф «Щоденник його дружини» (реж. О. Учитель, 2000). І. Бунін – перекладач шедеврів світової художньої літератури (Ф. Петрарка, В. Шекспір, Дж. Байрон, Г. Гейне, Г. Лонгфелло, А. Міцкевич). Образ темних алеї та тунелів кохання у світовому садово-парковому мистецтві (за вибором): «Дорога в Халнакер», «Квіти гліцинії» (Великобританія), «Темні алеї» (Північна Ірландія), «Тунель із сакури» (Японія), «Тунель кохання» (Україна, Рівненська обл.). Імпресіонізм у зарубіжній літературі (за вибором): П. Верлен, С. Малларме, О. Уайльд, А. Чехов; в українській літературі:</p>

	світової художньої літератури.		пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5) ; <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К 6) ; <i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6) ; <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8) ; <i>розуміє</i> роль читання для власного інтелектуального зростання (К 6) ; <i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми в різних видах мистецтва (К9) ; <i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9) .	М. Коцюбинський; європейському живописі (за вибором): Е. Дега, А. Сіслей, К. Піссарро, О. Ренуар; Е. Мане; в українському живописі (за вибором): О. Мурашко, М. Бурачек, М. Беркос, А. Маневич, І. Труш, М. Башкірцева; у європейській музиці (за вибором): К. Дебюссі, М. Равель; в українській музиці : І. Стравінський.
IV.	НЕОРОМАНТИЗМ У СВІТОВОМУ ХУДОЖНЬОМУ КОНТЕКСТІ			
11.	Неоромантизм як стильова течія модернізму. Естетичний принцип неоромантизму – конфлікт між буденним і піднесеним, поетизація високих духовних прагнень особистості. Українські та зарубіжні митці-неоромантики (оглядово). Шедеври неоромантизму в різних видах мистецтва (за вибором). Вплив філософських концепцій А. Шопенгауера, Ф. Ніцше, З. Фрейда на розвиток мистецтва неоромантизму. Неоромантичний герой – сильна неординарна	1	Предметна компетентність Учень / учениця: <i>знає</i> про неоромантизм як стильову течію модернізму, оригінальну модифікацію романтичного типу творчості; <i>визначає</i> основний художній принцип неоромантизму як протистояння духовно-піднесеного і матеріально-приземленого; <i>називає</i> та <i>коротко характеризує</i> шедеври неоромантизму різних	Естетика неоромантизму в зарубіжній літературі (за вибором): Р.-Л. Стівенсон «Острів скарбів», Р. Кіплінг «Балада про Схід і Захід», Е.-Л. Войнич «Овід», Г. Ібсен «Ворог народу», Джек Лондон «Мартін Іден», О. Грін «Пурпурові вітрила»; в українській літературі (за вибором): Леся Українка «Лісова пісня»; О. Кобилянська «В неділю рано зілля копала...», «Людина», «Царівна»; неоромантична поезія М. Вороного,

<p>особистість з поривом до свободи і нехтуванням буденністю.</p> <p>Особливості естетики неоромантизму: пошуки ідеалу в повсякденній дійсності; «відкриття» героя у звичайній людині; пріоритет чуттєвої сфери особистості; емоційно-інтуїтивне пізнання світу; утвердження духовно-естетичної сутності людини; ідея єдності людини і природи; вишуканий естетизм, напруженість сюжету (елементи небезпеки, боротьби, таємничі або надприродні події); символічні образи; гіперболізація; багатство колористики, ритміки і строфіки.</p> <p>Особливості українського неоромантизму: пріоритет національної ідеї, патріотичний пафос, національно-суспільна проблематика, ушляхетлення активної людини, героїчних сторінок української історії.</p> <p>Художня значущість шедеврів мистецтва неоромантизму.</p>	<p>видів мистецтва; <i>розуміє</i> значення філософських теорій А. Шопенгауера, Ф. Ніцше, З. Фрейда для розвитку неоромантизму; <i>розкриває</i> стильову естетику неоромантизму; <i>висловлює</i> особисте враження про неоромантичну творчість митців-модерністів; <i>усвідомлює</i> високу художню значущість шедеврів неоромантизму.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: <i>чітко формулює</i> визначення понять (К3); <i>уміє працювати</i> в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5); <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6); <i>уміє працювати</i> в парі, групі (К6); <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8); <i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми в різних видах мистецтва (К9); <i>визначає</i> роль і місце української</p>	<p>Олександра Олеся, П. Тичини, В. Сосюри, Е. Плужника, О. Влизька, Б.-І. Антонича, Є. Маланюка; Микола Хвильовий «Я (Романтика)»; у європейському живописі (за вибором): А. Бьоклін, «Наяди», «Пан і дріади», А. Бірштадт «Серед Альп», «Буря у Скелястих горах», «В горах», Дж. Пайпер «Хоукем, Норфолк», В. Серов «Дівчина з персиками»; у українському живописі (за вибором): О. Новаківський «Довбуш – володар гір», «Ярослав Осмомисл», О. Мурашко «Портрет дівчини у червоному капелюсі», «Парижанки. Біля кафе», І. Труш «Сосни на скелі», «Самотня сосна»; у європейській музиці (за вибором): Ф. Ліст, Р. Вагнер, Г. Берліоз, С. Рахманінов.</p>
---	---	---

			культури в європейському контексті (К9).	
12.	<p>Неоромантизм в українській літературі. Творчість Ольги Кобилянської (1863-1942) – зразок модерної української прози. Вплив філософських теорій модернізму на формування світогляду письменниці. Новаторство творчої манери О. Кобилянської: фемінізм, автобіографічність, відтворення жіночої чуттєвості, міфологізм. Повість «Царівна» (1895) – художнє втілення естетики неоромантизму. Ідеї фемінізму в творі: нова інтерпретація традиційних родинних цінностей, ролі жінки в тогочасному приватному і суспільному житті; жінка як творець власного життя. Конфлікт у неоромантичному творі – зіткнення високодуховності та обмеженості у тогочасному дрібнобуржуазному середовищі. Образ Наталки – неоромантичний ідеал сильної, незалежної, аристократичної особистості. Духовна міць, сила розуму, рішучість, терпимість, ніжність головної героїні. Образ Василя – художнє відображення чоловічої безвольності та слабохарактерності. Неоромантична естетика прози О. Кобилянської: ідея краси сильної особистості; життя за власними переконаннями і поглядами; ідеалізація жінки як особистості з багатим внутрішнім світом, відкритим розумом, щирим серцем, волею та правом на власне щастя; гармонія ідеалу і дійсності.</p>	2	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: <i>знає</i> основні події життя і творчості О. Кобилянської; <i>розуміє</i> вплив філософських теорій кінця XIX - поч. XX ст. на формування світогляду та творчої манери письменниці; <i>визначає</i> проблематику повісті «Царівна»; <i>характеризує</i> образ головної героїні як неоромантичний ідеал сильної, незалежної, аристократичної духом особистості; <i>аналізує</i> та <i>інтерпретує</i> повість «Царівна» у контексті естетики неоромантизму; <i>визначає</i> ознаки неоромантизму в повісті; <i>висловлює</i> особисте враження про творчість письменниці; <i>обґрунтовує</i> значення модерністської творчості О. Кобилянської для розвитку української та світової художньої літератури.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: <i>чітко формулює</i> визначення</p>	<p>Неоромантизм у зарубіжній літературі (за вибором): Р.-Л. Стівенсон, Р. Кіплінг, Е.-Л. Войнич, Г. Ібсен, Г. Гауптман, Джек Лондон, О. Грін; у європейському живописі (за вибором): А. Бьоклін, А. Бірштадт; в українському живописі (за вибором): О. Новаківський, О. Мурашко, В. Серов, І. Труш; у європейській музиці (за вибором): Ф. Ліст, Р. Вагнер, Г. Берліоз, С. Рахманінов.</p> <p>Інтерпретація неоромантичних образів художніх творів О. Кобилянської у музиці: В. Кирейко опера «У неділю рано зілля копала»; у кіномистецтві: х/ф «Царівна» (реж. С. Туряниця, Україна, 1993-1994), «У неділю рано зілля копала» (реж. М. Джинджиристий, 1968).</p>

	<p>Значення модерністської творчості письменниці для розвитку української та світової художньої літератури.</p>		<p>понять (К3); <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3); <i>уміє працювати</i> в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5); <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6); <i>уміє працювати</i> в парі, групі (К6); <i>розуміє</i> роль читання для власного інтелектуального зростання (К 6); <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8); <i>визначає</i> роль і місце української культури в європейському контексті (К9); <i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми в різних видах мистецтва (К9).</p>	
13.	<p>Неоромантизм у зарубіжній літературі. Неоромантичні тенденції в творчості американського письменника Джека Лондона (1876-1916).</p> <p>Роман Джека Лондона «Мартін Іден» (1908-1909) – неоромантичне відтворення психологічного загартування людини-індивідуаліста в життєвих випробуваннях.</p>	2	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: <i>знає</i> основні події життя і творчості Джека Лондона; <i>розуміє</i> автобіографічність роману «Мартін Іден»; <i>визначає</i> тематику та проблематику твору; <i>характеризує</i> образ Мартіна Ідена</p>	<p>Образ письменника Джека Лондона в художній літературі: І. Стоун «Моряк в сідлі».</p> <p>Образ Мартіна Ідена в кінематографі: «Мартін Іден» (реж. С. Євлахішвілі, 1976).</p> <p>Ілюстрації П. Пинкисевича до роману Джека Лондона «Мартін Іден».</p>

<p>Тема трагедії митця, зломленого буржуазним суспільством. Автобіографічність художнього твору. Неоромантичне осмислення проблеми призначення митця і ролі мистецтва в суспільстві. Мартін Іден – образ неоромантичного героя, ніцшеанської «надлюдини», вольової цілеспрямованої особистості. Трагізм кохання Мартіна Ідена та Руф Морз. Конфлікт між соціальним та особистим у романі. Естетика неоромантизму в творі: напружений сюжет; система неординарних образів; зображення сильного людського характеру в екстремальній ситуації; ідеалізація головного героя (ніцшеанський ідеалізм); пріоритет естетичних та духовних цінностей; трагедія творчої особистості в суспільстві. Значення творчості письменника-неоромантика для розвитку світової художньої літератури.</p>	<p>як неоромантичного героя, особистість з якостями ідеальної «надлюдини»; <i>аналізує</i> та <i>інтерпретує</i> роман «Мартін Іден» у контексті естетики неоромантизму; <i>розуміє</i> неоромантичну естетику твору; <i>висловлює</i> особисте враження про творчість Джека Лондона; <i>обгрунтовує</i> значення творчості Джека Лондона для розвитку світової літератури модернізму.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6); <i>уміє</i> працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5); <i>чітко формулює</i> визначення понять, <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3); <i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6); <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8); <i>порівнює</i> оригінальні художні тексти та їх україномовні</p>	<p>Тема митця і мистецтва в зарубіжній літературі (за вибором): Гораций, В. Шекспір, М. Державін, О. Пушкін, М. Лермонтов, Ш. Бодлер, О. Вайльд; в українській літературі (за вибором): Т. Шевченко, І. Франко, Леся Українка, М. Коцюбинський, М. Вороний, Є. Маланюк.</p>
---	---	--

			<p>переклади (К2); розуміє роль читання для власного інтелектуального зростання (К 6); зiставляє специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); використовує досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>	
14.	<p>Неоромантизм у зарубіжній драматургії. «Нова драма» у розвитку світового мистецтва модернізму.</p> <p>Генрік Ібсен (1828-1906) – норвезький поет, публіцист, драматург, засновник європейської «нової драми» – драми-ідей.</p> <p>Соціальна гострота неоромантичної п'єси «Ворог народу» (1882) – протиставлення сильної неординарної особистості суспільній бюрократії та сірій егоїстичній масі обивателів.</p> <p>Томас Стокман – тип неоромантичного героя, безкомпромісного борця з аморальною більшістю.</p> <p>Неоромантична естетика драми «Ворог народу»: ідеалізація сильної духом особистості; життя за власними моральними переконаннями; свідомий виклик споживацькому суспільству; психологізм образів; глибокий підтекст; відкритий фінал.</p> <p>Драматургія Г. Ібсена на світових театральних сценах.</p> <p>Значення творчості Г. Ібсена для розвитку</p>	2	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: знає про драматургію модернізму; знає основні події життя і творчості Г. Ібсена; визначає проблематику п'єси «Ворог народу»; характеризує образ головного героя як неоромантичний ідеал сильної духом, незалежної особистості; порівнює образ Стокмана з образом Майстра із роману М. Булгакова «Майстер і Маргарита»; аналізує та інтерпретує п'єсу «Ворог народу» в контексті естетики неоромантизму; розуміє неоромантичну естетику драматургії Г. Ібсена; знає про постановки творів Г. Ібсена на провідних світових</p>	<p>«Нова драма» у зарубіжній драматургії (за вибором): А. Чехов «Чайка», «Три сестри», «Дядя Ваня», М. Метерлінк «Синій птах», Б. Шоу «Пігмаліон»; в українській драматургії (за вибором): Леся Українка «Кассандра», В. Винниченко «Гріх», М. Куліш «Маклена Граса».</p> <p>Образ письменника Г. Ібсена в живописі: Е. Мунк «Ібсен у кафе Гранд-готелю у Христианії»; у літературній критиці: Леся Українка, І. Франко, Б. Шоу.</p> <p>П'єса «Ворог народу» у театральних постановках: «Доктор Штокман» (МХАТ, реж. К. Станіславський, 1900); «Доктор Штокман» («Молодий театр», реж. Лесь Курбас, 1918); «Ворог народу» (Національний</p>

	<p>світової художньої літератури.</p>	<p>театральних сценах; <i>бере участь</i> в аматорських інсценізаціях п'єси Г. Ібсена; <i>висловлює</i> особисте враження про творчість драматурга; <i>усвідомлює</i> значення творчості Г. Ібсена для розвитку світової художньої літератури.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6); <i>уміє</i> працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5); <i>чітко формулює</i> визначення понять, <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3); <i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6); <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8); <i>порівнює</i> оригінальні художні тексти та їх україномовні переклади (К2); <i>розуміє</i> роль читання для власного інтелектуального зростання (К6); <i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми (образу) в різних</p>	<p>академічний театр російської драми ім. Лесі Українки, реж. Й. Вайткус, 2017); у кіномистецтві: х/ф «Ворог народу» (реж. А. Міллер, 1978).</p>
--	---------------------------------------	---	--

			видах мистецтва (К9); використовує досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).	
15.	<p>Неоромантизм в архітектурі. Неоромантична композиція як поєднання традиційних архітектурних мотивів, форм і нових технологій та матеріалів.</p> <p>Архітектурна спадщина А. Гауді та В. Городецького – яскраве явище в історії світової культури.</p> <p>Вершинні творіння іспанського архітектора Антоніо Гауді (1852-1926) – Собор Святого Сімейства (Саграда Фамілія), Будинок Міла (м. Барселона).</p> <p>Естетика неоромантизму в архітектурі А. Гауді: нові будівельні матеріали (армований бетон, скло, алюміній, керамічне облицювання); геометричні просторові фігури; мотиви рослинного і тваринного світу; надмірність декору на фасадах; відсутність чіткого силуету; параболічні форми арок і перекриттів; похилі колони тощо.</p> <p>Неоромантична естетика архітектурних шедеврів Владислава Городецького (1863-1930): «Будинок з химерами» (неоромантичний стиль), Національний художній музей України (синтез класицизму і неоромантизму), римо-католицький костюл св. Миколая у м. Києві (синтез готичних форм і неоромантизму), Караїмська кенаса</p>	1	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: <i>знає</i> про неоромантизм в архітектурі; <i>знає</i> основні відомості про життя і творчість архітекторів А. Гауді та В. Городецького; <i>називає</i> вершинні творіння видатних майстрів; <i>характеризує</i> мистецькі твори А. Гауді та В. Городецького у контексті естетики неоромантизму; <i>висловлює</i> особисте враження про творчість видатних архітекторів; <i>усвідомлює</i> значення творчості архітекторів А. Гауді та В. Городецького для розвитку світової культури; <i>усвідомлює</i> високу художню значущість шедеврів архітектури неоромантизму.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6); <i>уміє</i> працювати в різних</p>	<p>Образ Собору як символ духовності та краси в житті людини і суспільства у зарубіжній літературі (за вибором): В. Гюго «Собор Паризької Богоматері»; В. Маяковський «Notre-Dame»; в українській літературі (за вибором): М. Рильський «Есмеральда», О. Гончар «Собор», П. Загребельний «Диво»; у музиці (за вибором): опера «Есмеральда» (О. Даргомижський, Росія, 1847), опера «Квазімодо» (Ф. Педрель, Іспанія, 1875), балет «Есмеральда» (Ч. Пуньї, Італія, 1844), балет «Собор Паризької Богоматері» (М. Жарр, Франція, 1965), мюзикл «Нотр-Дам де Парі» (Р. Коччанте, Л. Пلامондон, Франція, 1998); у кіномистецтві (за вибором): х/ф «Собор Паризької Богоматері» (реж. Ж Деланнуа, Італія-Франція, 1956), х/ф «Горбун із Нотр-Дама» (реж. А. Хьюм, М. Тачнер, Великобританія-США, 1982, х/ф «Горбун із Нотр-Дама» (реж. П. Медак, США, 1997), м/ф «Горбун із Нотр-Дама» (реж. Б. Раймонд, США, 1996, 2002).</p> <p>Пам'ятник В. Городецькому в м. Києві</p>

	<p>м. Києві (мавританський стиль і неоромантизм). Неоромантична естетика в архітектурі В. Городецького: нетрадиційне використання нових будівельних матеріалів (цемент, бетон, металеві конструкції); геометричні просторові фігури; мотиви рослинного і тваринного світу; загадковий декор; плавний перехід конструкцій у горельєфи; вільна асиметрія, рух світлових потоків; химерні скульптури; органічне поєднання з навколишніми пейзажами. Значення творчості архітекторів А. Гауді та В. Городецького для розвитку світового мистецтва модернізму.</p>	<p>пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5); <i>чітко формулює</i> визначення понять, <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3); <i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6); <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8); <i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); <i>визначає</i> роль і місце української культури в європейському контексті (К9); <i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>	<p>(скульптори В. Щур, В. Сівко; архітектор В. Скульський).</p>
--	--	--	---

V.	ЕКСПРЕСІОНІЗМ У СВІТОВОМУ ХУДОЖНЬОМУ КОНТЕКСТІ			
16.	<p>Експресіонізм як літературно-мистецький напрям модернізму. Творчі угруповання німецьких архітекторів і художників «Міст» (1905) та «Синій вершник» (1911), журнали «Буря» (1910-1932) та «Дія» (1911-1913) як предтеча експресіонізму. Роль філософії А. Шопенгауера, Ф. Шелінга, Ф. Ніцше, А. Бергсона, З. Фрейда в утвердженні експресіонізму. Творчий принцип експресіонізму: відображення</p>	1	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: <i>знає</i> про експресіонізм як літературно-мистецький напрям кінця ХІХ - поч. ХХ ст., <i>розуміє</i> значення філософських вчень доби модернізму для розвитку експресіонізму; <i>визначає</i> головний художній принцип експресіонізму як вираження</p>	<p>Експресіонізм у зарубіжній літературі (за вибором): Б. Брехт «Копійчаний роман», Ф. Кафка «Перевтілення»; в українській літературі (за вибором): В. Стефаник «Камінний хрест», «Новина», «Сама-самісінька», В. Винниченко «Сонячна машина», М. Куліш «Маклена Граса», Є. Маланюк «Біографія», О. Турянський «Поza межами болю», Т. Осьмачка</p>

	<p>загостреного суб'єктивного світобачення через надмірно перебільшене авторське «Я», напруги переживань та емоцій особистості, протест проти шовінізму, мілітаризму, міщанського самовдоволення, передчуття наближення світової катастрофи.</p> <p>Європейські та українські митці-експресіоністи (оглядово).</p> <p>Шедеври експресіонізму в різних видах мистецтва (за вибором).</p> <p>Тема страждання та загибелі «маленької» людини у творах експресіонізму.</p> <p>Естетика експресіонізму: посилена увага до внутрішнього світу людини; гіпертрофоване зображення сильних і яскравих почуттів, емоцій особистості; суб'єктивність сприйняття навколишнього світу; песимізм, трагізм та почуття безвиході; естетизація болю, страждання і смерті; загостреність почуттів; нервова збудженість та фрагментарність оповіді; плакатність зображення; використання символів, контрастів, гротеску, порівнянь та інших художніх засобів для нагнітання емоцій; мотиви приреченості, страху, безнадії; зосередженість на глобальних проблемах (соціальні катаклізми, війна, голод, урбанізація, фатальна приреченість людського життя).</p> <p>Значення творчості митців-експресіоністів для розвитку мистецтва модернізму.</p>	<p>сутності дійсності, а не її зображення;</p> <p><i>називає</i> та <i>коротко характеризує</i> шедеври експресіонізму різних видів мистецтва;</p> <p><i>розкриває</i> стильову естетику експресіонізму;</p> <p><i>висловлює</i> особисте враження про творчість митців-експресіоністів;</p> <p><i>усвідомлює</i> високу художню значущість шедеврів експресіонізму.</p> <p>Ключові компетентності</p> <p>Учень / учениця:</p> <p><i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6);</p> <p><i>уміє</i> працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5);</p> <p><i>чітко формулює</i> визначення понять, <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3);</p> <p><i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6);</p> <p><i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8);</p> <p><i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9);</p> <p><i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих</p>	<p>«Клекіт», Микола Хвильовий «Вальдшнепи», П. Тичина «Голод», В. Сосюра «Маки», «Віра»;</p> <p>у західноєвропейському живописі (за вибором): О. Кокошка «Мандрівний лицар. Автопортрет», «Наречена вітру», А. Маке «Пара у лісі», А. Маке «Діти біля фонтану», М. Франк «Великі сині коні», «Боротьба форм», П. Клеє «Пейзаж з жовтими птахами», В. ван Гог «Зоряна ніч», Е. Мунк «Крик», «Хвора дочка», А. Модільяні, «Червона голова», Е. Л. Кірхнер «Рожеві троянди», М. фон Веревкін «Червоне місто», В. Кандинський «Синій вершник», «Композиція VII», «Жовте-червоне-сине»;</p> <p>у музиці (за вибором): А. Шонберг «Чекання», «Щаслива рука» (опери), «Місячний П'єро» (вокальний цикл), А. Берг «Воццек» (опера), А. Веберн «Симфонія» 21, С. Прокоф'єв «Вогняний янгол» (опера), Д. Шостакович «Ніс» (опера);</p> <p>в архітектурі (за вибором): Е. Мендельсон, обсерваторія «Вежа Ейнштейна» (м. Потсдам), Й. Уотсон Оперний театр (м. Сідней); Е. Саарінен Аеропорт Кеннеді (м. Нью-Йорк);</p> <p>у скульптурі (за вибором): Е. Курдель «Геракл, що стріляє з лука», Е. Барлах «Месник», «Скульптура янгола, що</p>
--	--	--	--

			ситуаціях (К9). летить»; у кінематографі (за вибором): В. Вінк «Кабінет лікаря Калігарі» (1920), Ф. Ланг «Метрополіс» (1927) П. Лени «Людина, яка сміється» (1928); у театрі (за вибором): Г. Кайзер, Е. Толлер, Б. Брехт, «експресивний реалізм» театру «Березіль» Леся Курбаса.	
17.	<p>Експресіонізм в українській літературі. Літературний феномен Василя Стефаніка-експресіоніста (1871-1936). Вплив філософських концепцій Ф. Ніцше на розвиток творчості письменника. Експресіоністська образність і екзистенціальна проблематика поезій у прозі В. Стефаніка «Амбіції» «Ользі присвячую», «Вночі», «Раненько чесала волосся», «Чарівник», «Вітер гне всі дерева», «Вечір» (за вибором).</p> <p>Поезія в прозі «Амбіції» («Самому собі») (1896) як своєрідний літературний маніфест письменника. Роль митця у суспільстві. Експресивність твору: відчай і плач як художні категорії; сугестивність образів; глибокий психологізм у відтворенні внутрішнього світу ліричного героя; послідовне нанизування порівнянь для досягнення ефекту «згущення думки»; широка символіка; своєрідність синтаксичної структури; образотворча роль епітетів і порівнянь; експресивність мови; лаконізм розповіді.</p>	2	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: <i>знає</i> основні відомості про життя та модерністську творчість В. Стефаніка; <i>розуміє</i> вплив філософських теорій періоду модернізму на розвиток творчості письменника; <i>аналізує</i> поезії в прозі «Амбіції» («Самому собі»), «Раненько чесала волосся» та новелу «Вона – земля» у контексті естетики експресіонізму; <i>висловлює</i> особисте враження про творчість В. Стефаніка-експресіоніста; <i>усвідомлює</i> значення творчості В. Стефаніка для розвитку української художньої літератури. Ключові компетентності Учень / учениця: <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати</p>	<p>Образ письменника В. Стефаніка в українському образотворчому мистецтві: М. Жук «Василь Стефанік» (гравюра на дереві); П. Обаль «Портрет В. Стефаніка», О. Кравченко «Портрет В. Стефаніка», М. Канюс «Портрет В. Стефаніка», О. Плешкан «Хата, де народився В. Стефанік», «Яблука в саду Стефаніка», «Портрет В. Стефаніка»; у скульптурі: пам'ятники В. Стефаніку в м. Львів, м. Івано-Франківськ, с. Русів, м. Снятин, м. Едмонтоні (Канада).</p> <p>Експресіонізм у зарубіжній літературі (за вибором): Б. Брехт «Копійчаний роман», Ф. Кафка «Перевтілення»; в українській літературі (за вибором): В. Винниченко «Сонячна машина», М. Куліш «Маклена Граса», Є. Маланюк «Біографія», О. Турянський «Поza межами болю», Т. Осьмачка «Клекіт», Микола Хвильовий</p>

	<p>Поезія у прозі «Раненько чесала волосся» (1897) – глибоке розкриття індивідуальних переживань узагальненого, абстрагованого образу закоханої жінки.</p> <p>Естетика експресіонізму у творі: контрастне поєднання світлих і сумних почуттів ліричного героя; емоційність викладу; тривожність (томління, сум, страх, очікування, сумніви) як основна тональність оповіді; «звукове» наповнення (шум листя горіха, водоспад волосся, ридання героїні); виразна колористика (срібний, білий, золотий, синій як уособлення піднесеності закоханої душі, чистоти і щирості почуття першого дівочого кохання); метафоричність зображень.</p> <p>Новела «Вона – земля» (1916) – зображення родинної драми, породженої лихоліттям війни.</p> <p>Естетика експресіонізму в творі: зосередженість на глобальних проблемах; символіко-архетипні образи рідної землі та дому; відтворення сильних почуттів та емоцій особистості; використання яскравих художніх засобів для нагнітання емоцій; домінування діалогів як ефективного засобу відтворення душевних переживань героїв; глибокий підтекст; фрагментарність оповіді; мінімальна описовість, відсутність авторських тлумачень.</p> <p>Значення творчості В. Стефаніка для розвитку української художньої літератури.</p>	<p>здобуту інформацію (К6); <i>уміє</i> працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5); <i>чітко формулює</i> визначення понять, <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3); <i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6); <i>розуміє</i> роль читання для власного інтелектуального зростання (К6); <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8); <i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); <i>визначає</i> роль і місце української культури в європейському контексті (К9); <i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>	<p>«Вальдшнепи», П. Тичина «Голод», В. Сосюра «Маки», «Віра».</p> <p>Інтерпретація новел В. Стефаніка («Вона – Земля», «Мое слово», «Виводили з села», «Марія», «Сини», «Діточа пригода») у виставі-притчі «Вона – Земля» (Івано-Франківський академічний музично-драматичний театр імені Івана Франка, реж. Р. Держипільський).</p> <p>Ілюстрації В. Бунової та В. Форостецького до новели «Вона – земля»;</p> <p>ілюстрації Г. Якутовича, В. Касіяна, М. Бутовича, І. Їжакевича, Ф. Коновалюка до творів В. Стефаніка.</p> <p>Традиції поезії в прозі у творчості французьких (Ш. Бодлер, А. Рембо) та українських (М. Коцюбинський, М. Черемшина, О. Кобилянська) письменників-модерністів.</p>
18.	<p>Експресіонізм у зарубіжній літературі.</p> <p>Експресіонізм у творчості чеського письменника Карела Чапека (1890-1938).</p> <p>Розмаїття творчості письменника-модерніста:</p>	2	<p>Предметна компетентність</p> <p>Учень / учениця:</p> <p><i>знає</i> про життя і творчість К. Чапека;</p> <p>Експресіонізм в українській літературі (за вибором): В. Стефанік, В. Винниченко, В. Підмогильний, М. Куліш, Є. Маланюк, О. Турянський,</p>

	<p>антиутопічний роман-памфлет «Війна з саламандрами», п'єси «Біла хвороба», «Мати», «Засіб Макропулоса», «P.V.P.», «З життя комах», оповідання тощо (оглядово).</p> <p>Своєрідність художньої творчої К. Чапека: відображення нових обширів підсвідомості, залежності людини від біологічних потягів і глобальних соціальних процесів.</p> <p>Комедія «З життя комах» (1922) – алегоричне гіперболізоване зображення абсурдних людських стосунків як шлях до очищення і наближення до гуманного, життєздатного суспільства.</p> <p>Естетика експресіонізму в п'єсі: метафоричність як засіб увиразнення типових ознак у ієрархії живих істот – даремність кохання (метелики), мрії про багатство (хрущі), мрії про владу (мурахи); органічне поєднання категорій сміху і страху, висміювання людських вад.</p> <p>Значення творчості К. Чапека для розвитку світової літератури модернізму.</p>	<p><i>визначає</i> проблематику та <i>розкриває</i> алегоричний зміст п'єси «З життя комах»;</p> <p><i>аналізує</i> та <i>інтерпретує</i> комедію «З життя комах» у контексті естетики експресіонізму;</p> <p><i>знає</i> про постановки творів К. Чапека на українських та зарубіжних театральних сценах;</p> <p><i>бере участь</i> в аматорських інсценізаціях п'єси «З життя комах»;</p> <p><i>висловлює</i> особисте враження про творчість письменника-експресіоніста;</p> <p><i>усвідомлює</i> значення творчості К. Чапека для розвитку світового мистецтва.</p> <p>Ключові компетентності</p> <p>Учень / учениця:</p> <p><i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6);</p> <p><i>уміє</i> працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5);</p> <p><i>чітко формулює</i> визначення понять, <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3);</p> <p><i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6);</p> <p><i>розуміє</i> роль читання для власного інтелектуального зростання (К6);</p>	<p>Т. Осьмачка, Микола Хвильовий, П. Тичина, В. Сосюра;</p> <p>у театрі (за вибором): «експресивний реалізм» театру «Березіль» Леся Курбаса; Микола Хвильовий «Вальдшнепи», О. Турянський «Поза межами болю», В. Домонтович «Доктор Серафікус», «Дівчинка з ведмедиком»;</p> <p>Інтерпретація творів К. Чапека у театрі: постановки сучасних українських театрів;</p> <p>у кінематографі: х /ф «З життя комах» (реж. Я. Матейовські, Чехословаччина, 1973);</p> <p>в образотворчому мистецтві: ілюстрації Й. Чапека до художніх творів К. Чапека.</p>
--	---	--	---

			<p><i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8);</p> <p><i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9);</p> <p><i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>	
19.	<p>Експресіонізм в живописі.</p> <p>Естетичні орієнтири художників-експресіоністів: вираження роздратування, відрази, тривоги як суб'єктивна реакція на протиріччя дійсності (перша світова війна, голод, революційні рухи).</p> <p>Василь Кандинський (1866-1944) – основоположник абстрактного експресіонізму в світовому живописі.</p> <p>Творче кредо художника – синтез мистецтв, мистецтво як форма духовності людини.</p> <p>Виявлення асоціативних властивостей кольору, ліній і композиції у найвизначнішій картині митця «Синій вершник» (1903). Безособовість головного образу, нечіткість обрисів як можливість широти трактувань ідейно-художнього змісту твору. Синій колір як символ духовності, потягу до вічного у людській душі.</p> <p>Картина «Композиція VIII» (1923) – художнє відтворення авторської теорії про емоційні властивості кольору, ліній і форм.</p> <p>Естетика експресіонізму в творі: безсюжетність; пріоритет форми над кольором; нагромадження яскравих кольорових плям і ліній; контрастність</p>	2	<p>Предметна компетентність</p> <p>Учень / учениця:</p> <p><i>знає</i> про експресіонізм у живописі, основні відомості про життя і творчість художників-експресіоністів В. Кандинського та Ф. Марка,</p> <p><i>називає</i> найвидатніші твори митців;</p> <p><i>характеризує</i> картини В. Кандинського та Ф. Марка у контексті естетики експресіонізму;</p> <p><i>розуміє</i> особливості експресіоністичного живопису;</p> <p><i>висловлює</i> особисте враження про твори видатних художників-експресіоністів;</p> <p><i>розкриває</i> значення творчості художників-експресіоністів В. Кандинського та Ф. Марка для розвитку світової культури;</p> <p><i>усвідомлює</i> високу художню значущість шедеврів експресіонізму.</p>	<p>Експресіонізм у західноєвропейському живописі (за вибором): Е. Мунк, М. фон Верьовкін, А. Маке, роботи митців-експресіоністів творчого об'єднання «Синій вершник» (Німеччина, 1911).</p> <p>Книга В. Кандинського «Про духовне в мистецтві».</p> <p>Сценічна композиція В. Кандинського «Картинки з виставки» (1928) до циклу фортепіанних п'єс М. Мусоргського.</p> <p>Образ В. Кандинського в документальному кіно: «Василь Кандинський» (США, 2004).</p> <p>В. Марк «Портрет Франца Марка».</p>

<p>поєднань гострих ліній із м'якими сферами як вираження стихії руху; розмашиста манера зображення; різкий контраст фарб. Ідея взаємодії різних видів мистецтва у творчості В. Кандинського. В. Кандинський та Україна.</p> <p>Франц Марк (1880-1916) – видатний німецький митець-експресіоніст. Анімалістична тематика живопису. Мотиви болю і туги у творчості художника-модерніста. Динамічна, містико-символічна картина «Синій кінь» (1911) як вираження несприйняття автором потворної дійсності. Велична монументальність образу коня як утвердження символічного образу юнака. Колористична метафоричність твору. Вершинний мистецький твір Ф. Марка «Доля тварин» (1913) як синтез ідей християнства та пантеїзму, як пророцтво трагічної долі людства напередодні Першої світової війни. Ознаки експресіонізму в творі: апокаліптичний зміст і мотив тривоги; фантастичний гротеск; символічність образів (абстрактні силуети тварин, зламані дерева, вогняні промені); динамічність, напруженість сюжету (загибель тварин); яскрава колористика (сині, червоні, жовті, чорні фарби), контрастна зміна кольорів; кубічні форми зображення (різкі лінії, гострі форми). Особливості творчої манери художників-експресіоністів В. Кандинського та Ф. Марка: абстрактність композиції; колористична виразність</p>	<p>Ключові компетентності Учень / учениця: <i>уміє працювати</i> в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5); <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію; <i>працювати</i> в парі, групі (К6); <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8); <i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); <i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>	
--	---	--

	(контрастність синіх, червоних, жовтих і зелених тонів); зображення фігур пронизливо червоними або синіми фарбами з кольоровими контурними обрисами; густота мазків; відчуття відсутності повітря; умовність пейзажу; неспокійний ритм; зламані форми і лінії; деформація образів; тяжіння до образів-символів, картин-метафор, алегорій; загострена емоційність. Значення творчості художників-експресіоністів для розвитку мистецтва модернізму.			
VI.	ФУТУРИЗМ У СВІТОВОМУ ХУДОЖНЬОМУ КОНТЕКСТІ			
20.	<p>Футуризм як авангардний літературно-мистецький напрям початку ХХ ст. Вплив філософських теорій А. Бергсона, Ф. Ніцше на розвиток футуризму. Ф. Марінетті – італійський реформатор мистецтва, автор маніфесту футуристів (1909). Основний художній принцип футуризму: розкриття світогляду активної, оптимістичної людини – творця технічної цивілізації. Європейські та українські митці-футуристи (оглядово). Шедеври футуризму в різних видах мистецтва (за вибором). Естетика футуризму: утвердження повної свободи творчої особистості; нехтування суспільними нормами і культурними традиціями; масовість як вищий прояв суспільних процесів; спотворена, розкладена на елементи реальність; урбаністичні мотиви; індустріальний пейзаж. Значення творчості митців-футуристів для розвитку світової культури.</p>	1	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: <i>знає</i> про футуризм як авангардний напрям у мистецтві початку ХХ ст.; <i>визначає</i> основний художній принцип футуризму; <i>розуміє</i> значення філософських вчень доби модернізму для розвитку футуризму; <i>називає</i> шедеври футуризму різних видів мистецтва; <i>розкриває</i> стильову естетику футуризму; <i>характеризує</i> твори футуризму різних видів мистецтва; <i>висловлює</i> особисте враження про творчість митців-футуристів; <i>усвідомлює</i> високу художню значущість шедеврів футуризму. Ключові компетентності Учень / учениця:</p>	<p>Естетика футуризму в зарубіжній літературі (за вибором): Ф. Марінетті, Гійом Аполлінер, В. Маяковський, В. Хлебніков; в українській літературі (за вибором): М. Семенко, Г. Шкурूपій, О. Слісаренко, М. Яловий, О. Влизько, С. Гординський; у європейському живописі (за вибором): Л. Руссоло «Повстання», «Маніфест футуристичної музики», «Пробудження столиці», «Зібрання авто й аеропланів», Дж. Северіні «Музикант з тромбоном», К. Каррі «Живопис звуків, шумів та запахів», Ф. Асаї «Аероперспектива», Дж. Балла «Політ ластівки»; в українському живописі (за вибором): А. Петрицький «Гавань», «Портрет поета М. Семенка», Д. Бурлюк «Час», «Українці», О. Богомазов «Пиларі»,</p>

			<p><i>уміє</i> працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5);</p> <p><i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6);</p> <p><i>чітко формулює</i> визначення понять (К3);</p> <p><i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6);</p> <p><i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8);</p> <p><i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9);</p> <p><i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>	<p>«Абстрактна кубістична композиція»; у музиці (за вибором): Д. Мійо «Сільськогосподарські машини», А. Онеггера «Регбі», Е. Саті «Парад», А. Шенберг «П'ять п'єс для оркестру 53», А. Авраамов «Симфонія гудків», М. Рославець «Поезія робітничих професій», «Пісні робітниці й селянки»; у скульптурі: У. Боччоні «Унікальні форми безперервності у просторі», О. Архипенко «Цар Соломон».</p>
21.	<p>Футуризм у зарубіжній літературі. Своєрідність російського футуризму як авангардної мистецької течії: радикальний розрив із літературною традицією, богемно-кав'ярний ексцентризм, індивідуалізм, пошук нових форм і засобів художньої виразності. Маніфест російських митців-футуристів (1912).</p> <p>Велимир Хлебников (1885-1922) – визнаний лідер російського футуризму. Збірка поезій «Ляпас суспільному смаку» (1912) як виклик традиційній поезії. Естетика футуризму в поезіях В. Хлебникова «Там, где жили свиристели...» (1908), «Я не знаю,</p>	1	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: <i>розуміє</i> своєрідність російського футуризму; <i>знає</i> основні відомості про життя і творчість поета-футуриста В. Хлебникова; <i>виразно читає</i> лірику митця; <i>характеризує</i> поезію В. Хлебникова у контексті естетики футуризму; <i>пояснює</i> новаторство футуристичної творчості В. Хлебникова; <i>висловлює</i> власні судження про</p>	<p>Футуризм в українській літературі (за вибором): М. Семенко, Гео Шкурупій, О. Слісаренко; у зарубіжній літературі (за вибором): В. Маяковський, Б. Пастернак; у європейському живописі (за вибором): Л. Руссоло, Дж. Северіні, К. Карри, Ф. Асаї, Дж. Балла; в українському живописі (за вибором): А. Петрицький, Д. Бурлюк, О. Богомазов; у музиці (за вибором): Д. Мійо, А. Онеггер, Е. Саті, А. Шенберг, А. Авраамов, М. Рославець;</p>

	<p>Земля кружиться или нет...» (1909), «Слоны бились бивнями так...» (1910-1911), «Мне мало надо!...» (1912) <i>(за вибором)</i>.</p> <p>Новаторство поезії В. Хлебникова: публіцистичний характер; соціальна проблематика; неприйняття буржуазного суспільства; оспівування величі революції; зображення картини майбутнього; створення нової поетичної форми; відповідність «зорового» і «звукового» наповнення у віршах; авторська словотворчість, насиченість неологізмами; умисне порушення синтаксичних норм; використання незвичних (каламбурних) рим, художніх тропів, нетрадиційних віршових розмірів (верлібр, паліндром).</p> <p>Космологічні та міфологічні мотиви поезії В. Хлебникова. Осмислення категорій часу і простору. Афористичність поетичної мови.</p> <p>В. Хлебников та Україна.</p> <p>Значення творчості В. Хлебникова для розвитку мистецтва футуризму.</p>	<p>поезію В. Хлебникова; <i>усвідомлює</i> високу художню значущість модерністської творчості В. Хлебникова.</p> <p>Ключові компетентності</p> <p>Учень / учениця:</p> <p><i>уміє</i> працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5);</p> <p><i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6);</p> <p><i>чітко формулює</i> визначення понять, <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3);</p> <p><i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6);</p> <p><i>розуміє</i> роль читання для власного інтелектуального зростання (К6);</p> <p><i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8);</p> <p><i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9);</p> <p><i>використовує</i> під час читання досвід взаємодії з творами інших видів мистецтва (К9);</p> <p><i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>	<p>у скульптурі: У. Боччоні, О. Архипенко.</p> <p>Образ В. Хлебникова у живописі: В. Бурлюк «Портрет Велимира Хлебникова», М. Ларіонов «Портрет Хлебникова», Б. Григор'єв «Хлебников у майбутньому».</p> <p>Ілюстрації К. Малевича до книги В. Хлебникова «Гра в пеклі».</p> <p>Інтерпретація творів В. Хлебникова у музиці: Л. Грабовський вокальний цикл «Коли» (1987); О. Коломійцев опера «Нічний обшук» (2008); музичний альбом рок-готик проекту «Династія Посвячених» «Sic transit gloria mundi» (2013).</p>
22.	<p>Футуризм в українській літературі.</p> <p>Своєрідність українського футуризму:</p>	<p>1</p> <p>Предметна компетентність</p> <p>Учень / учениця:</p>	<p>Футуризм в українській літературі <i>(за вибором)</i>: Гео Шкурупій, В. Поліщук,</p>

<p>наслідувальний характер; нехтування культурною спадщиною, національним і провінційним.</p> <p>Михайль Семенко (1892-1937) – лідер українського футуризму.</p> <p>Передмови до поетичних збірок «Дерзання» та «Кверо-футуризм» (1914) як маніфести національного футуризму.</p> <p>Естетичне кредо М. Семенка – заперечення традицій і канонів, «хуторянства» і провінційності в мистецтві; культ динамізму і руху, зумовлений ідеями інтуїтивізму; утвердження урбаністичних мотивів.</p> <p>Збірка «Кобзар» (1910-1922) як протиставлення традиційної та модерної української поезії.</p> <p>Збірка «П'єро мертвопетлює» (1919) – утвердження гнівної, епатажної, ексцентричної поетики футуризму. Роздвоєння особистості ліричного героя (бравата та беззахисність)..</p> <p>Урбаністична лірика М. Семенка: «Ліхтар», «Бульвар», «Кафе», «Тротуар», «Вулиця».</p> <p>Авангардні поетичні прийоми урбаністичної поезії: «телеграфний стиль»; синтаксичний максималізм; розмовно-побутова лексика; науково-технічна термінологія.</p> <p>Естетика футуристичної поезії М. Семенка: прагнення зруйнувати канони української лірики; епатаж; урбаністичні мотиви; нехтування традиційними віршовими розмірами, використання дисонансів та верлібру; мовні експерименти.</p> <p>Значення творчості М. Семенка для розвитку українського футуризму.</p>	<p><i>розуміє</i> своєрідність українського футуризму; <i>знає</i> основні відомості про життя і творчість поета-футуриста В. Семенка; <i>виразно читає</i> лірику митця; <i>характеризує</i> поезію В. Семенка у контексті естетики футуризму; <i>пояснює</i> новаторство футуристичної творчості В. Семенка; <i>висловлює</i> власні судження про поезію митця-футуриста; <i>усвідомлює</i> високу художню значущість модерністської творчості М. Семенка.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: <i>уміє</i> працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5); <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6); <i>чітко формулює</i> визначення понять, <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3); <i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6); <i>розуміє</i> роль читання для власного інтелектуального зростання (К6); <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань</p>	<p>О. Слісаренко, П. Тичина, Микола Хвильовий; у зарубіжній літературі (за вибором): В. Хлебніков, В. Маяковський, Б. Пастернак; у європейському живописі (за вибором): Л. Руссоло, Дж. Северіні, К. Карри, Ф. Асаї, Дж. Балла; в українському живописі (за вибором): А. Петрицький, Д. Бурлюк, О. Богомазов; у музиці (за вибором): Д. Мійо, А. Онеггер, Е. Саті, А. Авраамов, М. Рославець; у скульптурі: У. Боччоні, О. Архипенко.</p> <p>Традиції В. Вітмена в українській літературі футуризму.</p> <p>Образ поета М. Семенка в живописі: А. Петрицький «Портрет поета-футуриста М. Семенка» (1929)</p>
---	---	---

			<p>(К8); <i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); <i>визначає</i> роль і місце української культури в європейському контексті (К9); <i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>
23.	<p>Футуризм у живописі. Нова концепція часу і простору в живописі футуризму. Динамізм, рух, енергійність як категорії мистецтва футуризму.</p> <p>Джакомо Балла (1871-1958) – основоположник футуристичного живопису. Картини «Студії дівчинки, що вибігає на балкон», «Динамізм собаки на повідку» (1912) як синтез часу, місця, форми, кольору і тону. Естетика футуризму в творах Дж. Балла: чергування та накладання різнокольорових зображень для створення ефекту руху, ритму; прозорі фарби як новітній засіб досягнення ефекту злиття фігури й оточення; відсутність перспективи, фрагментарність у зображенні фігур; гострі кути, зигзаги, спіралі; миготіння форм; ефект звукових асоціацій.</p> <p>Олександр Богомазов (1880-1930) – один із фундаторів футуризму в українському живописі, «український Пікассо».</p>	1	<p>Предметна компетентність <i>знає</i> про футуризм як авангардний напрям в живописі, основні відомості про життя і творчість художників-футуристів Дж. Балла та О. Богомазова; <i>називає</i> найвидатніші твори художників-футуристів; <i>характеризує</i> картини Дж. Балла та О. Богомазова у контексті естетики футуризму; <i>визначає</i> ознаки футуристичного живопису; <i>висловлює</i> особисте враження про твори видатних художників-футуристів; <i>усвідомлює</i> значення творчості художників-футуристів Дж. Балла та О. Богомазова для розвитку світової культури.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця:</p>
			<p>Футуризм в у європейському живописі (за вибором): Л. Руссоло, Дж. Северіні, К. Карри, Ф. Асаї, Дж. Балла; в українському живописі (за вибором): Д. Бурлюк, О. Екстер, Є. Сагайдачний, А. Петрицький, В. Семенко, О. Архипенко; в українській графіці: П. Ковжун; у музиці (за вибором): Д. Мійо «Сільськогосподарські машини», А. Онеггер «Регбі», Е. Саті «Парад», А. Шенберг «П'ять п'єс для оркестру 53», А. Авраамов «Симфонія гудків», М. Рославець «Поезія робітничих професій», «Пісні робітниць й селянки»; у скульптурі: У. Боччоні «Унікальні форми безперервності у просторі», О. Архипенко «Цар Соломон».</p> <p>О. Богомазов «Автопортрет» (1911), «Автопортрет» (1914).</p>

	<p>Урбаністичні мотиви у картинах «Міський пейзаж. Київ» (1912-1913), «Трамвай. Львівська вулиця в Києві» (1914), «Львівська вулиця у Києві» (без трамваю) (1914), «Сінний ринок. Київ» (1914): соціальна тематика; новий простір (відсутність обрїю, вид зверху, фрагментарність); фіксація зображень раптовим поглядом, рух, динаміка; несподівані ракурси; деформовані будівлі; плетиво електричних дротів; прагнення до відтворення вуличних звуків.</p> <p>Індустріальна тематика у картинах «Паровоз» (1915), «Монтер» (1915): чіткі геометричні форми; змалювання технічних інновацій.</p> <p>Натюрморти «Іграшки», «Натюрморт з синім глеком», «Натюрморт з квітами» (1913-1914): виразні силуети, лінії; використання кольору для створення простору.</p> <p>Значення творчості Дж. Балла та О. Богомазова для розвитку світового живопису.</p>	<p><i>уміє працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5);</i></p> <p><i>уміє знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6);</i></p> <p><i>чітко формулює визначення понять, уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3);</i></p> <p><i>уміє працювати в парі, групі (К6);</i></p> <p><i>виявляє толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8);</i></p> <p><i>зіставляє специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9);</i></p> <p><i>визначає роль і місце української культури в європейському контексті (К9);</i></p> <p><i>використовує досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</i></p>	
VII.	НЕОКЛАСИКА В УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ		
24.	<p>«Неокласика» – мистецьке угруповання кївських поетів, літературознавців та перекладачів періоду модернізму.</p> <p>Поети М. Зеров, М. Драй-Хмара П. Филипович, Юрій Клен, М. Рильський – «п'ятірне гроно нездоланих співців».</p> <p>Вплив світової художньої літератури на поезію українських неокласиків (антична література, поетичне угруповання «Парнас»).</p>	1	<p>Предметна компетентність Учень / учениця:</p> <p><i>знає</i> про модерністське мистецьке угруповання кївських поетів, літературознавців і перекладачів, основні відомості про життя і творчість поетів-неокласиків; <i>пояснює</i> поняття «неокласика»; <i>розуміє</i> вплив світової класичної</p> <p>Давньогрецька міфологія. Антична література.</p> <p>Традиції неокласицизму в творах французької поетичної групи «Парнас» (за вибором): Т. Готье, Ш. Леконт де Ліль, Ж.-Марія де Ередіа.</p> <p>Неокласика в архітектурі: Національна</p>

<p>Самобутність української неокласики: збереження національних літературних традицій; наслідування високомистецьких художніх зразків (сонети, елегії тощо); довершеність поетичної форми.</p> <p>Мотив співмірності вічного і минушого в сонетах Миколи Зерова (1890-1937). Поетична збірка «Камена» (1924) (<i>поезії на вибір</i>).</p> <p>Михайло Драй-Хмара (1899-1939) – послідовник неокласичних тенденцій в українській літературі. Мотиви С. Маларме у ліриці М. Драй-Хмари. Сонет «Лебеді» (1928). Образ лебедя як алегоричне відтворення образу самотнього митця.</p> <p>Поетична творчість Павла Филиповича (1991-1937) – осмислення загальнолюдських етичних та естетичних цінностей.</p> <p>Поетичні збірки «Земля і вітер» (1922), «Простір» (1925) (<i>твори на вибір</i>).</p> <p>П. Филипович – перекладач поезій Ш. Бодлера, П. Верлена, О. Пушкіна, В. Брюсова (<i>оглядово</i>).</p> <p>Літературознавчі дослідження поета про творчість О. Кобилянської, Лесі Українки, М. Коцюбинського, О. Олеся, М. Семенка (<i>оглядово</i>).</p> <p>Юрій Клен (Освальд-Еккард Бургардта) (1891–1947) – поет-неокласик, перекладач, літературний критик.</p> <p>Поетична збірка «Каравели» (1943) – естетичний вимір трагічної античності, героїзму європейського</p>	<p>літератури на поезію українських неокласиків; <i>виразно читає та аналізує</i> поезію неокласиків; <i>визначає</i> ознаки української неокласики; <i>пояснює</i> новаторство творчості поетів-неокласиків; <i>висловлює</i> особисте враження про поезію українських неокласиків; <i>усвідомлює</i> значення творчості українських поетів-неокласиків для розвитку української літератури.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: <i>уміє</i> працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5); <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6); <i>чітко формулює</i> визначення понять, <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3); <i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6); <i>розуміє</i> роль читання для власного інтелектуального зростання (К6); <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8); <i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах</p>	<p>опера України (м. Київ, архітектор В. Шретер), Музей образотворчих мистецтв ім. О. С. Пушкіна (м. Москва, архітектор Р. Клейн); Театр Єлисейських полів (м. Париж, архітектор О. Перре), готель «Піккаділі» (м. Лондон, архітектор Н. Шоу), Азовсько-Донський банк (м. Санкт-Петербург, архітектор А. Бекетов).</p>
--	--	--

	<p>середньовіччя та української князівсько-гетьманської доби. Тема знищення української культури в добу сталінізму та жорстокості Другої світової війни (<i>твори за вибором</i>).</p> <p>Вічні теми правди, любові та краси – духовна основа творчості поета-неокласика Максима Рильського (1895–1964). Огляд поезії (<i>за вибором</i>).</p> <p>Ознаки української «неокласики»: високий мистецький рівень; гармонія раціональної та почуттєвої сфер; використання міфологічних, античних та класичних тем, сюжетів, мотивів, образів; філософічність, афористичність зображення; вишукані поетичні форми, продуманість композиції; багатство художніх засобів, уникнення сентименталізму і надмірної чуттєвості, фольклорної образності; відображення національно-суспільних проблем; патріотизм; заперечення комуністичного тоталітарного режиму. Значення творчості неокласиків для розвитку української художньої літератури.</p>	<p>мистецтва (К9); <i>визначає</i> роль і місце української культури в європейському контексті (К9); <i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>	
25.	<p>Творчість Максима Рильського-неокласика (1895-1964). Міфологічні, античні та ренесансні мотиви, оспівування кохання, краси природи, пошуки душевної рівноваги у поетичних збірках «Під осінніми зорями» (1918), «Синя далечінь» (1922) (<i>оглядово</i>).</p> <p>Пізнання сутності життя й мистецтва у поетичних збірках «Крізь бурю й сніг» (1925) та «Тринадцята весна» (1926) (<i>оглядово</i>).</p>	<p>1 Предметна компетентність Учень / учениця: <i>знає</i> про творчість М. Рильського як поета-неокласика; <i>виразно читає та аналізує</i> ранню поезію митця; <i>пояснює</i> особливості творчої манери М. Рильського-неокласика; <i>висловлює</i> власні враження про поетичну майстерність поета;</p>	<p>Давньогрецька міфологія.</p> <p>Антична література: Гомер «Одіссея», поезія Горація.</p> <p>Середньовічний роман про Трістана та Ізольду.</p> <p>Сонети Ф. Петрарки, В. Шекспіра (<i>за вибором</i>).</p>

<p>Вірш «Як Одисей, натомлений блуканням» – інтерпретація гомерівського образу. Філософічність, досконала поетична форма, афористичність мови твору.</p> <p>Оспівування кохання, краси природи у віршах «Яблука доспіли...» та «На білу гречку впали роси...». Тонкий ліризм, глибокий підтекст, лаконічність вислову, яскраві епітети, мелодійність поезій.</p> <p>Вірш «Коли усе в тумані життєвому» - осмислення ролі мистецтва в житті людини і суспільства. Гімн вічному мистецтву, нетлінності його творів.</p> <p>Поезія «Пером огненным вічність пише» - утвердження ідеалів краси, її неперехідності.</p> <p>Возвеличення краси життя й природи у віршах «Дощ», «Запахла осінь в'ялим тютюном...», «Ластівки літають, бо літається». Естетизм, виразні епітети, довершена поетична форма.</p> <p>Ознаки художньої манери М. Рильського-неокласика: філософічність; логічна довершеність; досконала поетична форма; класичні види римування; афористичність; тонкий естетизм; конкретні, зримі образи; точність художніх засобів; лаконічність вислову.</p> <p>М. Рильський-перекладач вершинних творів світової літератури: В. Шекспір «Дванадцята ніч», «Король Лір»; А. Міцкевич «Пан Тадеуш»; О. Пушкін «Євгеній Онегін», «Мідний вершник»; М. Гоголь «Майська ніч» тощо (оглядово).</p> <p>Висока художня вартісність неокласичної творчої спадщини М. Рильського.</p>	<p><i>усвідомлює</i> значення творчості М. Рильського для розвитку української літератури.</p> <p>Ключові компетентності</p> <p>Учень / учениця:</p> <p><i>уміє</i> працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5);</p> <p><i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6);</p> <p><i>чітко формулює</i> визначення понять, <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3);</p> <p><i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6);</p> <p><i>розуміє</i> роль читання для власного інтелектуального зростання (К6);</p> <p><i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8);</p> <p><i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9);</p> <p><i>визначає</i> роль і місце української культури в європейському контексті (К9);</p> <p><i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>	<p>Традиції неокласицизму в творах французької поетичної групи «Парнас» (за вибором): Т. Готьє, Ш. Леконт де Ліль, Ж.-Марія де Ередіа.</p> <p>Романи Ж. Верна.</p> <p>Твори світової класики в перекладах М. Рильського.</p>
---	---	--

VIII.	УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИВЧЕНОГО		
26.	<p>Мистецтво модернізму рідного краю. Видатні митці-модерністи рідного краю. Пам'ятні місця, пов'язані з їхнім життям і творчістю. Краєзнавчі та меморіальні регіональні музеї, філармонії, театри, бібліотеки як культурно-мистецькі осередки вшанування творчості митців-модерністів. Значення діяльності митців-земляків епохи модернізму для розвитку національної і світової художньої культури.</p>	<p>1 Предметна компетентність Учень / учениця: <i>знає</i> про видатних митців-модерністів рідного краю, основні відомості про їхній життєвий і творчий шлях; <i>висловлює</i> особисте враження про творчість видатних митців-модерністів рідного краю; <i>усвідомлює</i> значущість творчості митців-земляків епохи модернізму для розвитку національної і світової художньої культури.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: <i>уміє</i> працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5); <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6); <i>чітко формулює</i> визначення понять, <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3); <i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6); <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8); <i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах</p>	<p>Твори видатних митців-модерністів рідного краю <i>(за вибором)</i></p>

			<p>мистецтва (К9); <i>визначає</i> роль і місце української культури в європейському контексті (К9); <i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>	
27.	<p>Підсумкове заняття. Типологічні ознаки модернізму як мистецько-літературного явища кінця ХІХ – початку ХХ ст. Вплив філософських теорій рубежу віків на становлення та розвиток модернізму. Розмаїття різних видів мистецтва європейського й українського модернізму та їх характерні стильові ознаки. Самобутність українського модернізму. Зарубіжні та вітчизняні митці-модерністи. Визначні твори мистецтва модернізму <i>(за вибором)</i>. Художня значущість шедеврів модернізму.</p>	1	<p>Предметна компетентність Учень / учениця: <i>знає</i> про модернізм як мистецько-літературне явище другої половини ХІХ – початку ХХ ст.; <i>розуміє</i> вплив світоглядних теорій на утвердження модернізму як філософсько-художньої системи; <i>називає</i> видатних європейських та українських митців-модерністів та <i>знає</i> їхні визначні твори; <i>знає</i> художні напрями та стильові течії європейського модернізму: символізм, імпресіонізм, неоромантизм, експресіонізм, акмеїзм, футуризм, авангардизм тощо; <i>розкриває</i> своєрідність явища українського модернізму; <i>характеризує</i> найвизначніші твори європейського та українського модернізму; <i>захищає</i> навчальний проект за вивченим протягом року матеріалом спецкурсу;</p>	<p>Твори видатних зарубіжних та українських митців-модерністів <i>(за вибором)</i>.</p>

		<p><i>усвідомлює</i> високу художню значущість шедеврів модернізму.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: <i>уміє</i> працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації (К5); <i>уміє</i> знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати здобуту інформацію (К6); <i>чітко формулює</i> визначення понять, <i>уміє</i> встановлювати причинно-наслідкові зв'язки (К3); <i>уміє</i> працювати в парі, групі (К6); <i>розуміє</i> роль читання для власного інтелектуального зростання (К6); <i>виявляє</i> толерантне ставлення до різних поглядів, ідей, переконань (К8); <i>зіставляє</i> специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва (К9); <i>визначає</i> роль і місце української культури в європейському контексті (К9); <i>використовує</i> досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях (К9).</p>	
--	--	--	--

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Агеєва В. Апологія модерну : обрис ХХ віку : [статті та есеї] / В. Агеєва. – Київ : Грані-Т, 2011. – 408 с.
2. Барчан В. Експресіоністична естетика й мистецька свідомість в Україні 10-20-х рр. ХХ ст. / В. Барчан // Київська старовина. – 2010. – № 6. – С. 61-69.
3. Бойчук Б. Невивчений український модернізм / Б. Бойчук // Критика. – 2010. – № 1-2. – С. 34-35.
4. Бур'ян О. Символізм / О. Бур'ян // Дніпро. – 2011. – № 11. – С. 144-149.
5. Гундорова Т. Проявлення Слова : дискурсія раннього українського модернізму / Т. Гундорова. – 2-ге, перероб. та доповн. – Київ : Вид-во «Часопис «Критика». – 2009. – 447 с.
6. Данькевич Ю. Український футуризм: пошуки нової естетики / Ю. Данькевич // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2005. – № 6. – С. 99-108.
7. Дудова Л. В. Модернізм в зарубіжній літературі. Література Англії, Ірландії, Франції, Австрії, Німеччини : учеб. посіб. по курсу «Історія зарубіжної літератури» / Л. В. Дудова, Н. П. Михальська, В. П. Трыков. – 5-е изд. – М. : Флинта, Наука, 2004. – 236 с.
8. Експресіонізм : зб. наук. пр. / уряд. Т. Гаврилів. – Львів : ВНТЛ-класика, 2004. – 175 с.
9. Єфремов С. Історія українського письменства. – Київ : Феміна, 1995. – С. 560-566.
10. Історія українського мистецтва: В 6-ти томах. – Київ : АН УРСР. – Т.1. – Київ, 1966. – 450с.; Т.2. – К., 1967. – 468 с.; Т.3. – Київ, 1968. – 439 с.; Т.4, Кн.1. – Київ, 1969. – 363 с.; Т.4, Кн.2. – Київ, 1970. – 435 с.; Т.6. – Київ, 1968. – 451 с.
11. Криловець А. О. Українська література перших десятиріч ХХ століття: філософські проблеми. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 256 с.
12. Кузнецов Ю. Б. Імпресіонізм в українській прозі кінця ХІХ – початку ХХ ст. : проблеми естетики і поетики / Ю. Б. Кузнецов. – Київ : Зодіак-Еко, 1995. – 304 с.
13. Культурологія: українська та зарубіжна культура: навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семашко та ін.; за ред. М. М. Заковича. – 4-те вид., стер. – Київ : Знання, 2009. – 589 с.
14. Літературні напрями і течії [Електронний ресурс] // Бібліотека української літератури. – Режим доступу: <http://www.ukrlib.com.ua/encycl/techii/index.php>. – Назва з екрана.
15. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. – Київ : Академія, 2007. – Т. 1 : А – Л. – 607 с. ; Т. 2 : М - Я. – 622 с.
16. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – Київ : Академія, 2007. – 752 с.
17. Моклиця М. Модернізм у творчості письменників ХХ ст. : навч. посіб. – Луцьк : Вежа, 1999. – Ч. 1: Українська література. – 154 с.
18. Наєнко М. Три етапи розвитку українського модернізму (слов'янський контекст) / М. Наєнко // Університет. – 2009. – № 1. – С. 78-82.
19. Наливайко Д. Бодлер, Верлен, Рембо, Малларме : французький символізм як зміна метамови європейської поезії / Д. Наливайко // Зарубіжна література. – 2002. – № 5. – С. 6-7.

20. Ніколенко О. М. Поезія французького символізму : Шарль Бодлер, Поль Верлен, Артюр Рембо: посіб. для вчителя / О. М. Ніколенко. – Харків : Ранок : Веста, 2003. –142 с.
21. Павличко С. Теорія літератури. – Київ : Основи, 2002. – 664 с.
22. Педан Ю. Маніфест, який збурих світ : [«Маніфест футуристів» (1909 р.) та його автор Філіппо Томмазо Марінетті] / Ю. Педан // Всесвіт. – 2009. – № 9/10. – С. 118-119.
23. Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму : монографія. –2-е вид., доповн. і перероб. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2002. – 392 с.
24. Постмодернізм: Енциклопедія / Сост. и науч. ред. А. А. Грицанов, М. А. Можейко. – Минск: Интерпрессервис; Книжный Дом, 2001. – 1040 с.
25. Теоретико-методичні засади вивчення літературних курсів за вибором у профільній школі: монографія; за заг. ред. Т. О. Яценко. – Київ: Пед. думка, 2012. – 200 с.
26. Українська музична енциклопедія. – Т. 3. – Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, 2011. – С. 447-450
27. Українське слово : хрестоматія укр. літ. та літ. критики ХХ ст. : у 4 кн. / упоряд., фак. ред. та бібліогр. довідки В. Яременка. – 2-ге вид., змін., допрац., допов. – Київ : Аконті, 2001. – Кн. 1 : Культурно-історична епоха модернізму. Ранній модернізм: від «Зав'ялого листя» (1896) І. Франка до «В космічному оркестрі» (1921) П. Тичини. – 799 с.
28. Ференц Н. С. Основи літературознавства : підручник / Н. С. Ференц. – Київ : Знання, 2011. – 431 с.
29. Шумило Н. М. Під знаком національної самобутності : Українська художня проза і літературна критика кінця ХІХ-початку ХХ ст. – Київ: Задруга, 2003. – 354 с.
30. Яременко В. Визначальні художньо-стильові напрями і течії в літературі ХХ ст. / В. Яременко // Українське слово : хрестоматія укр. л-ри та літ. критики ХХ ст. : у 4 кн. / упоряд. В. Яременко. – 2-ге вид., змін., допрац., допов. – Київ, 2001. – Кн. 1: Культурно-історична епоха модернізму. Ранній модернізм: «Від Зів'ялого листя» (1896) І. Франка до «В космічному оркестрі» (1921) П. Тичини. – С. 25-36. ЗНЯТИ!!!
31. Ярошук С. Імпресіонізм як явище мистецтва : розгляд особливостей стилю в малярстві, українській і європейській літературах / С. Ярошук, Н. Кухарук // Дивослово. – 2007. – № 11. – С. 12-16.
32. Яструбецька Г. Експресіонізм - імпресіонізм: стильова опозиція чи дифузія? / Г. Яструбецька // Слово і час. – 2006. – № 2. – С. 39-45.
33. Яценко М. Т. Філософські й ідейно-естетичні основи системи художніх напрямів і течій / М. Т. Яценко // Історія української літератури ХІХ століття : у 2-х кн. / за ред. М. Г. Жулинського. – Київ, 2005. – Кн. 1. – С. 88-126.
34. Яценко Т. О. , Шевченко З. О. Художня література в контексті світової культури : метод. посіб. / Яценко Т. О. , Шевченко З. О. – Київ : Пед. думка, 2012. – 136 с.
35. Яценко Т. О. Вивчення літератури модернізму в старшій школі: метод. посіб. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2013. – 144 с.